

Populistpartiers syn på kulturpolitik i Norden: en jämförande analys

Rebecca Suoranta

Statskunskap med masskommunikation

Avhandling för magisterexamen

Handledare: Tom Carlson

Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi

Åbo Akademi

Vasa, 2019

Abstrakt

Författare: Rebecca Suoranta	Årtal: 2019
Arbetets titel: Populistpartiers syn på kulturpolitik i Norden: en jämförande analys	
Opublicerad avhandling för magisterexamen i statskunskap med masskommunikation	Sidantal 79
Vasa: Åbo Akademi. Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi	
Ev. projekt inom vilket arbetet gjorts:	
<p>Abstrakt:</p> <p>I denna avhandling fokuserar jag på nordiska populistpartiers syn på kulturpolitik. Syftet med undersökningen är att få en bredare uppfattning om hur populistiska partier uppmärksammar och ser på kulturpolitiska frågor. Avhandlingen undersöker vilka likheter och skillnader i synen på kulturpolitik som det finns mellan populistiska partier i de nordiska länderna.</p> <p>För att få svar på frågeställningen har jag i undersökningen fokuserat på två olika aspekter. För det första mäts förekomsten och frekvensen av kulturpolitik i partiets valmanifest som blivit undersökta med målet att finna skillnader och likheter mellan de fyra nordiska populistpartierna vad gäller hur stor andel av valmanifesten som handlar om kulturfrågor. För det andra undersöks vad partierna i sina valmanifest uttrycker om dessa kulturfrågor. Undersökningen granskar således hur de fyra etablerade populistpartierna i Norden skiljer sig åt vad gäller synen på kulturfrågor i valmanifesten gällande innehåll, åsikter och uttryckssätt.</p> <p>Avhandlingen har undersökt Sverigedemokraternas, Fremskrittspartiets, Dansk Folkepartis och Sannfinländarnas valmanifest i de fyra senaste parlamentsvalen i respektive land. I undersökningen används en kvantitativ innehållsanalys där valmanifesten systematiskt analyserats för att kartlägga andelen meningar som rör olika kulturpolitiska områden. Därutöver har även</p>	

en mer kvalitativ textanalys inkluderats i undersökningen. I den analysen granskas texterna för att hitta trender och mönster i vad som uttrycks om kulturpolitik.

Resultatet av undersökningen tyder på att kulturpolitik inte är något som de nordiska populistiska partierna betonar särdeles mycket i sina valmanifest. De kulturfrågor som tas upp handlar mest om antropologiska aspekter av kultur. Det handlar om den mer breda förståelsen av kultur och består av traditioner, seder, kulturarv, språk, utbildning och medier. Frågor som behandlar den estetiska kulturen, dvs. konst, museer, musik etc., hamnar mer i skymundan och partierna fokuserar inte mycket på just de frågorna. Det finns inte stora skillnader mellan partierna i synen på kulturpolitik. Det som skiljer de nordiska populistpartierna åt är hur mycket kulturpolitik som tas upp och fokuseras på i valmanifesten, dvs. frekvensen av omnämnanden om kulturpolitik i valmanifesten.

Likheterna som kom fram i synen på kulturpolitik mellan de populistiska partierna handlade främst om partiernas ståndpunkter gällande kulturpolitik. De populistiska partierna vill främst värna om det traditionella, nationella kulturarvet samt bevara landets historia, seder och normer. Det allra viktigaste för dem gällande kulturpolitiken är att skydda den nationella identiteten och befrämja den kulturella samhörigheten och därmed även minska på den kulturella mångfalden.

Den övergripande slutsatsen av undersökningen är att de populistiska partierna Sverigedemokraterna, Framskrittpartiet, Dansk Folkeparti och Sannfinländarna inte fokuserar på kulturpolitik i den estetiska bemärkelsen. Däremot fokuserar de starkare på att bevara traditionella kulturarv och den nationella identiteten, de värnar alltså om den antropologiska delen av kulturpolitiken.

Sökord/indexord/nyckelord

Kulturpolitik, Populism, Kultur, Norden, Valmanifest

Innehåll

1 Inledning.....	6
1.1 Introduktion	6
1.2 Avgränsning: en nordisk jämförelse	8
1.3 Syfte och frågeställning.....	9
1.4 Disposition	10
2 Studiens referensram	11
2.1 Centrala begrepp	11
2.1.1 Populism och populistiska partier	11
2.1.2 Kulturpolitik.....	17
2.2 Populistiska partier och deras kulturpolitik: en litteraturöversikt	23
2.3 Mot en nordisk jämförande studie av populistiska partiers syn på kulturpolitik	27
3 Den empiriska studiens uppläggning, metod och material	36
3.1 Uppläggning och material: överväganden och val.....	36
3.2 Metodval.....	40
3.3 Analysernas genomförande och reliabilitet.....	45
4 Resultat.....	48
4.1 Kultur	48
4.1.1 Kvantitativa trender.....	48
4.1.2 Textanalytiska observationer.....	50
4.1.3 Sammanfattning: Kultur.....	53
4.2 Det nationella sättet att leva	53
4.2.1 Kvantitativa trender.....	53
4.2.2 Textanalytiska observationer.....	56
4.2.3 Sammanfattning: Det nationella sättet att leva.....	58
4.3 Multikulturalism.....	58
4.3.1 Kvantitativa trender.....	58
4.3.2 Textanalytiska observationer.....	61
4.3.3 Sammanfattning: Multikulturalism	64
4.4 Sammanfattning av resultatdelen	64
5 Diskussion	68
Litteraturförteckning	74

Tabellförteckning

Tabell 1: Populistpartiernas valmanifest fördelade på parlamentsval under 2000-talet (årtal samt totala antalet meningar i manifesten).....	39
Tabell 2: Kultur: Sverigedemokraterna.....	49
Tabell 3: Kultur: Fremskrittspartiet.....	49
Tabell 4: Kultur: Dansk Folkeparti	49
Tabell 5: Kultur: Sannfinländarna.....	49
Tabell 6: Det nationella sättet att leva: Sverigedemokraterna.....	53
Tabell 7: Det nationella sättet att leva: Fremskrittspartiet	54
Tabell 8: Det nationella sättet att leva: Dansk Folkeparti	54
Tabell 9: Det nationella sättet att leva: Sannfinländarna.....	54
Tabell 10: Multikulturalism: Sverigedemokraterna	59
Tabell 11: Multikulturalism: Fremskrittspartiet	59
Tabell 12: Multikulturalism: Dansk Folkeparti.....	59
Tabell 13: Multikulturalism: Sannfinländarna	60

1 Inledning

1.1 Introduktion

Kultur och politik går hand i hand. Kultur och konst influeras av politiken och vice versa. Under 1900-talet kom kulturen att officiellt bli en del av politiken i många länder och flera länder kom att utveckla en konkret kulturpolitik (Fernander, 2001). Det var under den här tiden som begreppet ”kulturpolitik” introducerades (Fernander, 2001). Kulturpolitik är ett brett begrepp och kan därför definieras och ses på många olika sätt. Vanligtvis kopplar man ihop ett lands kulturpolitik med kulturarv, vilket landet försöker bevara på olika sätt (Hugoson, 2000).

Kulturpolitik i dess vanliga bemärkelse kan handla om att bevara museer, arkiv och konstformer. Det handlar också om att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialiseringens negativa verkningar (Hugoson, 2000). I vissa fall och länder har kulturpolitiken setts som ren propaganda, och har därför blivit starkt kritiserad (Kater, 2019). I ett senare skede av avhandlingen kommer begreppet kulturpolitik att diskuteras och definieras tydligare.

Mitt perspektiv på kulturpolitik i denna avhandling utvecklades samtidigt som mitt intresse för kulturpolitik väcktes. Det intresset växte under min studiepraktik på Finlandsinstitutet i Berlin 2017–2018, där jag arbetade på Finlands kultur- och vetenskapsinstitut som kulturpraktikant via Svenska Kulturfonden. Det finns flera finländska kultur- och vetenskapsinstitut runt om i världen och dessa är vanligen medborgarorganisationer som främjar internationellt samarbete mellan konst-, kultur-, forsknings- och vetenskapsorganisationer och de människor som arbetar inom dem.

Jag kom i kontakt med kultur och kulturpolitik under mitt år i Berlin på många sätt. Främst var institutets uppgift att främja den finländska kulturen i det tysktalande Europa. Det betyder att försöka sätta den finländska kulturen på kartan. I princip

har instituten samma uppgift som kulturpolitiken i ett land har, att göra kulturen synlig. Vad vill vi finländare att vår kultur ska uttrycka och säga om oss?

Instituten satsar mycket på modern konst och kultur. Året 2017 då jag praktiserade på institutet var fokusområden bildkonst, scenkonst och litteratur (Suomen Saksan-instituutti, 2017). År 2018 fortsatte institutet med fotografering, bildkonst, scenkonst och litteratur som fokusområden (Suomen Saksan-instituutti, 2018). Många kan ha den uppfattningen att ett finländskt kulturinstitut utomlands främst skulle främja den traditionella kulturen och konsten, vilket de naturligtvis till en viss del gör. Dock vill instituten satsa mycket på modern konst och för att göra det krävs det mycket arbete från institutets sida för att få finansiering. Finansiering och understöd ska sökas och det gäller att motivera sina projekt väl för att få tillräckligt med understöd. Institutets ekonomi bygger främst på bidrag från undervisnings- och kulturministeriet i Finland. Året 2018 beviljade undervisnings- och kulturministeriet i Finland 715 000 euro till Finlandsinstitutet i Tyskland (Suomen Saksan-instituutti, 2018).

Under den tid jag praktiserade på institutet var det ett populistiskt parti som innehade kulturministerposten i Finland. Sampo Terho blev vald till Europa-, kultur-, och idrottsminister i maj 2017. Han representerade under den första ministertiden det populistiska partiet Sannfinländarna, men övergick senare till det nybildade populistiska partiet Blå framtid och blev dess ordförande sommaren 2017 (Juutinen, 2018). Sampo Terhos och sannfinländarnas (senare Blå Framtids) agerande fick mig att intressera mig för deras sätt att se på och föra kulturpolitik. Jag fick en känsla av att deras kulturpolitik och val av satsningar på konst och kultur ganska långt speglade deras allmänna politik, som tenderar att vara traditionell, anti-elitistisk och rätt så nationalistisk (Ylä-Anttila, 2014). Mitt intresse för populistiska partiers syn på kulturpolitik väcktes därmed och för att få svar på mina funderingar och frågor om den tematiken har jag valt att studera detta ämne närmare i denna avhandling. Jag vill undersöka hur populistiska partier uppfattar och ser på kulturpolitiska frågor.

Eftersom kulturministerposten vid skrivande stund innehas av ett populistiskt parti i Finland, blir partiets förhållningssätt till kulturpolitiken synligt här. Kulturpolitik

är idag en självklar del av landets politik och på samma gång en del av partiernas politik. Kultur är även ett centralt område i de skandinaviska högerpopulistiska partiernas politik (Lindsköld, 2015). Dock har lite forskning gjorts gällande kopplingen mellan kulturpolitik och populism, och det saknas helt forskning som jämför alla nordiska länders populistpartiers syn på kulturpolitik. Lindsköld (2015) undersökte Dansk Folkepartis, Fremskrittspartiets och Sverigedemokraternas partiprogram för att finna skillnader mellan partierna gällande synen på kulturpolitik, men undersökningen inkluderar inte Finland och innehåller även en del brister.

Högerpopulistiska partier definieras ibland som anti-immigrationspartier där politiken är baserad på kulturell nationalism (Lindsköld, 2015). Man kan lätt förväxla högerextrema partier med högerpopulistiska partier och därför är det viktigt att poängtera att högerpopulistiska partier skiljer sig från högerextrema partier på det sättet att de inte är anti-demokratiska (Lindsköld, 2015). De flesta högerpopulistiska partier är starkt skeptiska till invandring och till eliten. I tidigare forskning har man kunnat visa att högerpopulistiska partier anser att det är statens ansvar att bevara, skydda och uttrycka det kulturella och religiösa arvet. Partierna betonar även statens ansvar att skydda den etniska, nationella majoritetens värderingar (Lindsköld, 2015).

Eftersom mitt intresse för Sannfinländarnas kulturpolitik väcktes under praktiktiden, vill jag nu undersöka hur även andra högerpopulistiska partier uppmärksammar och ser på kulturpolitik. Min avsikt är att studera dels vad tidigare forskning sagt om populistiska partiernas kulturpolitik, dels utföra en egen jämförande studie av hur kulturfrågor tas upp i populistiska partiernas parti- och valprogram. I min forskning vill jag undersöka vilka likheter och skillnader de finns mellan olika populistiska partier beträffande hur de uppmärksammar och ser på kulturpolitik.

1.2 Avgränsning: en nordisk jämförelse

Frågan gällande populistiska partiernas syn på kulturpolitik riskerar bli rätt bred och svårbesvarad. Därför har jag avgränsat frågan och ämnet till vissa länders

populistiska partier. Frågan kommer här att undersökas i en nordisk kontext. Det känns rätt naturligt att undersöka de högerpopulistiska partier som är verksamma i de nordiska länderna eftersom länderna historiskt, språkligt och framförallt kulturellt sett tillsammans utgör en helhet, dvs. Norden. Man kan tänka sig att de nordiska ländernas populistiska partier har mycket gemensamt i och med att de nordiska länderna har många politiska och kulturella likheter. Dock har de nordiska populistpartierna ändå vissa skillnader. Sverigedemokraterna och Sannfinländarna har bland annat olika förhållningssätt till rasism och extrema uttryck (Jungar, 2017). Detta gör det intressant att inom denna likartade nordiska kontext granska dem.

Avhandlingen kommer att fokusera på populistiska partier och deras kulturpolitik i Sverige, Norge, Danmark och Finland. I studien inkluderas de högerpopulistiska partierna Sverigedemokraterna (SD) i Sverige, Fremskrittspartiet (FrP) i Norge, Dansk Folkeparti (DF) i Danmark samt Sannfinländarna (Sannf) i Finland. Några stora skillnader i synen på kulturpolitik mellan partierna förväntas inte att hittas, men typen av populistparti varierar något mellan länderna vilket kan resultera i en del nyansskillnader i kultursynen. Man kan förvänta sig kulturpolitiska skillnader som beror på partitypen, även om den nordiska kontexten i övrigt är rätt homogen. Det finns en del metodologiska brister i tidigare nordisk forskning kring högerpopulistiska partiers kulturpolitik och i tidigare studier har man dessutom utelämnat Finland, dvs. bara sett på Skandinavien. Jag har därför valt att i denna studie inkludera Finland och populistpartiet Sannfinländarna.

1.3 Syfte och frågeställning

Avhandlingens övergripande syfte är att bidra med ökad kunskap om hur populistiska partier framhåller och ser på kulturpolitik och huruvida det finns en likartad syn på kulturpolitiken mellan populistpartier i olika länder. Empiriskt avgränsas intresset till en nordisk kontext där kultursynen i fyra populistiska partier kommer att undersökas: Sverigedemokraterna, Fremskrittspartiet, Dansk Folkeparti och Sannfinländarna. Den övergripande frågeställningen i denna avhandling är:

Vilka likheter och skillnader finns det mellan populistiska partier i de nordiska länderna beträffande hur de uppmärksammar och ser på kulturpolitiska frågor?

1.4 Disposition

Avhandlingens referensram (kapitel 2) utgör en genomgång av tidigare forskning gällande populistpartier och deras syn på kulturpolitik. Det är viktigt att inledningsvis gå igenom centrala begrepp för att sedan empiriskt kunna undersöka skillnader mellan olika populistiska partiers syn på kulturpolitik. I kapitel 2.1.1 definieras populism och populistiska partier utgående från tidigare forskning. Kapitel 2.1.2 fokuserar på begreppet kulturpolitik utgående från tidigare forskning gällande kulturpolitik. I kapitel 2.2 kommer förhållandet mellan populistiska partier och kulturpolitik att studeras utgående från tidigare forskning: vad har tidigare forskning sagt om populistiska partiers syn på kulturpolitik?

Efter genomgången av centrala begrepp som har med undersökningen att göra, kommer jag att orientera mig mot en nordisk jämförande studie av populistiska partiers syn på kultur och kulturpolitik. I kapitel 2.3 kommer jag att redogöra för de fyra partier jag valt att inkludera i undersökningen.

Efter referensramen följer kapitel 3, där den empiriska studiens uppläggning, metod och material presenteras. I kapitel 3.1 preciseras övervägandet och valet av uppläggning och material. I kapitel 3.2 presenteras metodvalet och i kapitel 3.3 presenteras analysernas genomförande och reliabilitetstestet. Efter att uppläggning, metod och material presenterats övergår avhandlingen till kapitel 4 som utgör undersökningens resultatdel. I det kapitlet presenteras resultatet av den jämförande undersökningen, både från den kvantitativa och kvalitativa analysen. Avhandlingen avslutas med en slutdiskussion i kapitel 5, där undersökningen sammanfattas och diskuteras.

2 Studiens referensram

Detta kapitel börjar med en definition av centrala begrepp som är relevanta och som har att göra med undersökningen. Därefter, före jag närmar mig en nordisk jämförande studie av populistiska partiers syn på kulturpolitik, presenteras en litteraturöversikt över populistiska partier och deras kulturpolitik. Detta görs för att få en inblick i vad som tidigare observerats om kulturpolitik i populistiska partier, främst då i de nordiska länderna.

2.1 Centrala begrepp

Begreppsdiskussionens syfte är att klargöra de grundläggande begreppen. Vad menar man egentligen när man talar om populism? Vad hör till ett lands kulturpolitik? Och vad räknas till kulturpolitik? Dessa frågor reds ut i detta kapitel.

2.1.1 Populism och populistiska partier

Populism är ett begrepp som varit ett hett ämne för diskussion nu redan en längre tid. Vi är inne i en våg av populism, vilket gör att begreppet är synligare nu än någonsin förut (Kaltwasser & Espejo, 2017). Populism har spridit sig som en våg längs kontinenter och länder och har det gemensamt att den är här för att stanna (Kaltwasser & Espejo, 2017). På senaste tid har vi sett populism bland annat i Frankrike där ledaren för populistpartiet *Front National*, Marine Le Pen, ställde upp i presidentvalet år 2017. Hon blev där besegrad av den liberale Emmanuel Macron vilket betydde att Le Pens populistiska politik inte fick blomma ut ordentligt (Jungar, 2017). I Brexit-omröstningen i Storbritannien och i presidentvalet i USA år 2016 gick det dock vägen för populismen. Populismen har även svept över resten av Europa och därmed också över Norden.

Populistiska partier medverkar/medverkade i regeringar i bland annat Italien, Österrike, Nederländerna, Ukraina, Slovakien och Polen år 2009 då Jungar undersökte populismens spridning (Jungar, 2009). I denna avhandling fokuserar jag på populismen i Norden, vilken enligt Jungar (2017) även är här för att stanna.

En av de första användningarna av termen populism är från 1800-talet, men man kan spåra termens användning även längre bakåt i tiden (Kaltwasser & Espejo, 2017). Första gången ordet nämndes i tidningar i USA var 1891 och 1892, och då förknippades termen med jordbrukarnas *People's Party* i USA (Kaltwasser & Espejo, 2017). Termen populism har även använts för att förklara den ryska rörelsen av att ”vända sig till folket”. Detta var en rörelse grundad av idealistiska, revolutionerade studerande från landsbygdsstäder som mellan åren 1860–1870 ville röra om i tsarregimen, men som inte lyckades (Kaltwasser & Espejo, 2017). Dessa populister i Ryssland kallades för Narodnikerna (Müller, 2016). Dock kan man inte säga att *People's Party* och Narodnikerna i Ryssland alls var populistiska i den bemärkelse som man definierar populismen idag (Müller, 2016). Något som även förknippas starkt med populism är Boulangismen i Frankrike. Mellan 1896 och 1898 var Generalen Georges Boulanger en nyckelperson i Frankrikes tredje republik. Hans roll växte snabbt och han kom att bli sedd som en folkets hjälte (Kaltwasser & Espejo, 2017).

Det som amerikanska, ryska och franska populister på 1800-talet hade gemensamt var deras tro på och arbete för de ”äkta” landsbygdsmedborgarna. I dessa tre länder fanns det i populismen en stark länk till människorna samt ett slags opposition till eliten. Populismen i alla dessa exempel handlade om tron på att den demokratiska politiken behöver skötas på ett annorlunda sätt och att den bör vara närmare människorna (Kaltwasser & Espejo, 2017), vilket förklarar varför populisterna ofta förespråkar direktdemokratiska metoder, såsom folkomröstningar (Jungar, 2009). Man tänker oftast att populism har något med landsbygd att göra, och det är p.g.a. att populism ända fram till 1980-talet associerades med landsbygden (Müller, 2016).

Populism som term är väldigt svår att definiera och många forskare har en tendens att definiera begreppet på olika sätt. Enligt Cas Mudde (2017) betyder populism en filosofi som kan kännetecknas av tre olika huvudfaktorer: anti-etablissemang, auktoritarianism och nativism. Anti-etablissemangskriteriet menar Mudde (2017) att grundar sig på hur populisterna betraktar den nuvarande eliten (styrande politiker, akademiker och medier) som styr dagens samhälle enbart utifrån sitt eget

intresse och därmed på ett korrupt sätt. Denna elit står sedan i motsats till *vanligt folk*, som utgör ”de goda”, den tysta majoriteten i samhället. Det auktoritära inslaget handlar om att partiet styrs av starka ledande frontfigurer med karismatiska drag. Det auktoritära kriteriet hävdar också att staten ska stärka militär och polis för att skapa ett mer auktoritärt samhälle. Nativismkriteriet slutligen fokuserar på det ”egna folket” och avskaffandet av ett mångkulturellt samhälle (Mudde, 2017) (Betz, 1994).

Det finns teorier om att populistiska partiers framväxt skulle vara en följd av fascistiska och nazistiska perspektiv och att de återinförts under ekonomiskt dåliga tider. Populistiska partiers framväxt kan också vara en följd av en allmän reaktion mot det framväxande multikulturella Europa, eller så har det att göra med institutionella förändringar som gjort att ekonomiska ledare och politiker har nått en position där de kan kontrollera individer mer än någonsin (Integrationsverket, 2006). Betz (1994) menar att populistiska partier har hittat en väg till framgång på grund av ökad social och politisk instabilitet. Populism har nämligen en tendens att uppkomma som svar på de problem och konsekvenser som modernisering medför. Enligt Betz (1994) uppstår populism i och med spänningen mellan gammaldags landsdelar och utvecklade, nytänkande städer (Betz, 1994).

Det var när populistiska partier kom in i regeringar som den nya vågen av populism startade. I Österrike kom *Freiheitliche Partei Österreichs*, dvs. Österrikiska frihetspartiet, att år 2000 ingå en koalition med det konservativa, kristdemokratiska *Österreichische Volkspartei* (ÖVP), dvs. österrikiska folkpartiet. Detta väckte stor uppmärksamhet i andra länder (Kaltwasser & Espejo, 2017). Den andra nya vågen av populism skedde när en vänster-populistisk våg uppstod. *Die Linke* (Vänsterpartiet i Tyskland) och Nederländernas socialistparti var två representanter för denna typ av populistpartier (Kaltwasser & Espejo, 2017). Även Sverigedemokraterna har tidigare blandat både vänster- och högerpopulistiska idéer (Jungar, 2009).

Vänsterpopulismen fick sin början i Latinamerika, men den håller nu på att suddas ut. Populism tenderar att i Europa placera sig övervägande till höger och är här förknippad med utestängande, medan populismen i USA och Latinamerika har rört

sig mer mot vänster och associeras med inkluderande av dem som marginaliseras av finanskapitalismen (Müller, 2016). De vänsterinriktade i USA som kallat sig själva för populisterna är i europeiska termer närmast socialdemokrater, hävdade Müller år 2016 (Müller, 2016). I vänsterinriktad populism är människorna oftast definierade i form av klasser, medan man i högerinriktad populism definierar människor utifrån nationalitet. Kärnan i populismen och dess definition är alltså själva definierandet av människor (Ylä-Anttila, 2013).

Populism kan framträda som en demokratisk rörelse och ideologi och kan till och med ha positiva effekter på demokratin, men i stort sett ses populismen i sig inte som traditionellt demokratisk. Populism kan ändå inte betecknas som antidemokratisk i sig, eftersom de populistiska partierna väljer parlamentariska arbetsmetoder samt ställer upp i demokratiska val och ingår i regeringar (Jungar, 2009). Populister påstår ofta att ”vi är folket”, och det är precis det de menar på ett moraliskt, icke-empiriskt sätt, att de, och bara de, representerar folket. Detta gör att de ses som anti-pluralistiska (Müller, 2016). Populisterna utgår från en tanke och ett förhållande mellan det ”goda folket” och den ”dåliga eliten”, och enligt Jungar (2009) beskrivs populism bäst som en ”tunn ideologi” som är uppdelad i två homogena grupper: ”det rena folket” och ”den korrupta eliten” (Jungar, 2009), vilket även Müller (2004) tidigare har beskrivit. Dock anser Albertazzi och McDonnell (2015) att man bör införa en tredje aspekt i förhållandet och det är ”de andra”. Detta menar de bör göras eftersom populisterna inte enbart är under hot av eliten, utan även av ”de andra”, dvs. de som inte sympatiserar med de populistiska idéerna. Det som är intressant att nämna är att populistiska partier ofta lyckas med sin politik när de är i opposition, medan de i regeringsposition inte blir lika framgångsrika. Så var åtminstone fallet i slutet av 1990-talet och i början av 2000-talet (Albertazzi & McDonnell, 2015).

Populism är fortfarande väldigt svårt att greppa som term och Mudde och Kaltwasser (2017) har positionerat termen populism inom liberal demokrati (Mudde & Kaltwasser, 2017). Diskussionen om populism har inte enbart handlat om vad den är, utan även om huruvida den överhuvudtaget existerar. Tidigare har forskare definierat populism som bland annat en ideologi, en rörelse och ett

syndrom (Mudde & Kaltwasser, 2017) och termen blev vald till årets ord år 2017 (Mudde & Kaltwasser, 2018).

Populism kan delvis definieras utifrån dess väljare. Det man menar med det är att populister finns i den lägre, hotade medelklassen, eller i småborgerligheten som de förut kallades (Müller, 2016). Populistiska partier sägs ofta förenkla saker och göra politiken mer förståelig för människorna med hjälp av enkla löften och propaganda för att få vardagsproblem att försvinna. Enligt denna tes kommer populister alltid att bjuda på förenklade oansvariga och ohederliga politikförslag eller till och med inbjuda till irrationellt politikerbeteende (Müller, 2016).

Karin Prieste, som är en av de viktigaste empiriskt arbetande populistforskarna i Tyskland, menar att det inte alls är enbart de misslyckade och hotade som röstar på populistiska partier, utan att understödet kommer från andra klasser och grupper också (Müller, 2016). I undersökningar som Müller (2016) nämner, har man dragit slutsatsen att det inte enbart är den individuella ekonomiska läget eller människans livssituation som motiverar folk att rösta på populistiska partier, utan att det mer är ett kollektivt omdöme av samhällets tillstånd som mobiliserar väljarna att rösta populistiskt. Dock stämmer det att många populistiska partier i Europa får sina flesta röster från medborgare med lägre utbildningsnivå, att en majoritet av arbetare i många länder röstar populistiskt och att det finns en könsskillnad, där män är mera benägna än kvinnor att rösta populistiskt (Müller, 2016).

Populism kan även kopplas ihop med karismatiskt ledarskap, vilket man bland annat sett i Latinamerika under 1900-talet med Peron i spetsen. Termen karismatisk är dock här lite vilseledande. Det hjälper självfallet att i ett populistiskt parti ha en imponerande person i spetsen, men det gäller även i andra icke-populistiska partier (Müller, 2016). Populistiska partier uppkommer och byggs ofta runt en stark, synlig ledare. Detta betyder att partiledaren bär ett stort ansvar för partiets framgång (Niemi, 2012). Partiledaren har spelat en viktig roll i respektive populistiska partier och partiledarnas vilja att behålla kontrollen över partiet har också kommit att spela en stor roll. Partiernas öde är starkt beroende av partiledaren (Jungar, 2017). Det händer ofta att högerpopulistiska partier har en centraliserad och hierarkisk partiorganisation, där dess medlemmars deltagande och inflytande är högt

begränsat. I och med att ledarskapet ofta är personcentrerat har partiet i sig en väldigt svag intern demokratisk förankring (Jungar, 2009). Det är även partiledarskapet som kontrollerar partiorganisationen genom att ha sista ordet vid nomineringar av nyckelpersoner och ledaren har även ansvar över utformningen av partiets politik (Mudde, 2017).

Man kan definiera populismen och populistiska ledare som att de anser att endast de på rätt sätt kan identifiera den sanna viljan hos folket, och att endast de foljdriktigt kan representera den viljan. Man förknippar ofta populismen med nationalism och rasism, men Müller (2016) skriver att det vore ett misstag att endast utifrån denna överensstämmelse identifiera dessa egenskaper som grund för populismen (Müller, 2016). Dock är populistiska partier kritiska till invandring, EU och islam och de ser alla dessa fenomen som ett hot mot den västerländska kulturen (Jungar, 2017). Populister har även ofta konservativa åsikter när det gäller familjepolitik, sexuella minoriteter och då det kommer till jämställdhetsfrågor. Populistiska partier vill även ha starkt nationellt försvar och en hård kriminalpolitik i landet (Jungar, 2017).

Populism har väckt mycket oro och rädsla runt om i världen, speciellt på senare tid. Man kan vara rädd för populismens tillväxt, men vi måste även komma ihåg att ofta finns det en sanning i populisternas kritik av politiken, eftersom populismen utmanar den grundläggande demokratiska frågan om att kontrollera eliten (Mudde & Kaltwasser, 2018).

I denna avhandling har en definition av populism som utgår från den ”tunna ideologin” valts att användas, dvs. det ”rena” folket kontra den korrupta eliten i samhället. Eftersom undersökningen fokuserar på kulturpolitik, kommer dock även Albertazzis och McDonnells (2015) tredje aspekt av populism, dvs. ”de andra” att inkluderas, som i detta fall gäller andra kulturer än majoritetsbefolkningen. Ett avstamp i Cas Muddes (2017) definition av populism kommer även att göras, och hur den är en filosofi som kan kännetecknas av tre olika huvudfaktorer: anti-etablissemang, auktoritarianism och nativism.

2.1.2 Kulturpolitik

Kultur, och hela kultursfären som vi känner den idag, har vuxit fram under modernitetens tid som pågått i mer än 150 år. Kultur som förut samlade livsformer på landsbygden, brukssamhällen och i någon mån i det lågavlönade samhället, har blivit ersatt av kulturformer mellan staten, marknaden och det civila samhället (Nilsson, 2003). Kulturpolitiken har en rätt lång historia och dess behov, utrymme och inriktning på det kulturpolitiska arbetet har långt bestämts av samhällsutvecklingen (Nilsson, 2003).

Begreppet kulturpolitik kan ses både som uråldrigt och som nymodigt, och det beror egentligen helt på hur man vill definiera själva begreppet kultur (Frenander, 2010). Enligt sociologer och antropologer är kultur något som finns aktivt i vår vardag, något som vi konsumerar varje dag. Kultur handlar om människors uppfattning om detta samhälle, och när man ser på kultur på detta sätt blir kulturpolitik också något som funnits runt oss en längre tid (Frenander, 2010). På det sättet kan kulturpolitik kallas ett antropologiskt fenomen.

Kulturpolitik är ett begrepp som förut främst har använts inom Europa, och som blev något man pratade mer allmänt om först efter andra världskriget (Kangas & Virkki, 1999). Dess idé har inte varit densamma från och med att den kom på tal efter andra världskriget, men man har omdefinierat och format begreppet vartefter och man har framförallt omdefinierat kulturpolitikens prioriteringar med jämna mellanrum. Med det menar man bland annat kulturens demokratisering, kulturdemokrati, kulturens breda omfång och kulturens konsumenter (Kangas & Virkki, 1999). Kulturpolitiken har över tid långtgående fokuserat på samma ämnen, den har nämligen alltid sett konsten som en viktig del. Däremot har inte gränserna om vad som räknas som konst alltid varit detsamma.

Med kulturpolitik avser man en politik som är en del av landets centrala politik och landets offentliga demokratiska system. Kulturpolitikens syfte är att stödja kulturen, som påverkas av styrning från både den privata sektorn och den tredje sektorn och

dess finansiärer (Nygård-Fagerudd, 2016). Med hjälp av nationell och offentlig kulturpolitik vill man främja ett lands medborgares kulturella och konstnärliga aktiviteter, både för kulturutövare men även för kulturkonsumenter. Kulturpolitik ser till att möjliggöra professionellt konstnärligt skapande i landet, men kan också förbjuda vissa former av skapande och konsumtion av kulturformat (Lindsköld, 2017).

Kulturpolitiken påverkas naturligtvis av diskussionen av själva begreppet kultur. I den praktiska politiken kan dock inte denna diskussion pågå för evigt, därför gjorde Kulturrådet i Sverige en utredning som fick namnet ”Ny kulturpolitik”. Där skrev de att sociologins och etnologins kulturbegrepp inte ligger som grund till en konkret reformverksamhet inom kulturpolitiken. Istället för att man ska definiera själva begreppet kultur, så har man valt att avgränsa ett kulturpolitiskt område. Kulturrådet räknar in de konstnärliga uttrycksformerna press, radio och TV till det kulturpolitiska området. Man räknar även in bevarandet av kulturarvet och folkbildningsverksamheten i det kulturpolitiska området, vilket innefattar fritt skapande gruppverksamhet och kulturförmedling (Nilsson, 2003). Samtidigt anser Kulturrådet att kulturpolitiken bland annat ska ses som en del av samhällets miljöpolitiska åtaganden, samhällsserviceplanering, utbildning samt frågor gällande arbetsmiljö (Nilsson, 2003).

I andra definitioner kan kultur ses som något mer avgränsat och då kan det handla om människors värderingar. Då kan begrepp som ”finkultur”, ”elitkultur” och ”populärkultur” komma på tal när man pratar om kulturpolitik. Dessa termer används inte på samma sätt mera då man pratar om rangordningen av olika kulturformer, men det är just de som satt grunden för beskrivningen av kulturpolitik (Frenander, 2010).

I dagens läge är det normalt med kulturministerposter, vilket gör att kulturpolitiken inkluderas ännu mer i landets politik. Man behöver dock inte gå långt tillbaka i historien för att märka att kulturministerposter inte fanns förr. Författaren André Malraux i Frankrike var den första i världen som fick titeln kulturminister, han blev utnämnd av president Charles de Gaulle år 1959. Begreppet kulturpolitik har dock en betydligt längre historia än själva kulturministerposten (Frenander, 2010).

De två forskarna Harry Hillman-Chartrand och Claire McCaughey var först med att formulera fyra olika modeller för statens förhållningssätt till kulturlivet, dvs. kulturpolitiken (Frenander, 2010). De introducerade fyra olika idealtypiska sätt att bedriva kulturpolitik på. *Underlättarmodellen*, *mecentatmodellen*, *arkitektmodellen* och *ingenjörsmodellen*. För att göra modellerna mer begripliga kan man säga att *underlättarmodellen* kan ses i USA där statens uppgift är att hjälpa till att stöda kulturlivet genom finansiellt stöd, skattelättnader och sponsoring (Frenander, 2010). *Mecentatmodellen* kunde man se i England fram till Margaret Thatchers tid på 1980-talet, där statens uppgift var att stödja de olika konstformerna med externa pengar från fristående organ och stiftelser, istället för finansiering direkt från staten. I dagens läge kan man säga att Englands modell mer liknar *underlättarmodellen* (Frenander, 2010).

En mer aktiv och ingripande modell av kulturpolitik är *arkitektmodellen*. I denna modell är det staten som tar det största ansvaret och det är staten som utarbetar planer och inkluderar kulturpolitik i resten av politiken. I *arkitektmodellen* ska staten inte ha egna synpunkter på själva kulturens innehåll, och här kan man nämna de nordiska länderna som exempel. Den sista modellen, *ingenjörsmodellen*, är en gammal modell som inte tillämpas mera. I denna modell ägde staten hela kulturpolitiken. Intressanta exempel på *ingenjörsmodellen* är Nazi-Tyskland och det stalinistiska Sovjetunionen (Frenander, 2010). Kulturpolitik är en viktig del av ett lands nationalidentitet och för att skapa känslan av samhörighet. Efter andra världskriget var kulturpolitik och allt som hade med nationalidentitet att göra ett väldigt känsligt område för tyskarna (Kangas & Virkki, 1999).

Nuförtiden är det mer relevant att prata om fyra västerländska modeller för kulturpolitik. Den franska modellen (som handlar om central statlig styrning), den brittiska modellen (som är marknadsorienterad), den tyska modellen (där den regionala nivån bär ansvaret), och den nordiska modellen (som har flera beslutsnivåer och är korporativ) (Frenander, 2010). I denna avhandling är det den nordiska modellen som är mest relevant, eftersom de nordiska länderna inkluderas i denna undersökning.

På 1800-talet och i början av 1900-talet var kulturpolitikens uppgift att stödja konstens, kulturens och kulturarvets roll inom folkupplysningen och bildningen. Efter andra världskriget har man sedan betonat vikten av att främja konsten och skapa kulturinstitutioner (Undervisningsministeriet, 2009). Konsten, kulturen och kreativiteten har fortfarande ett väldigt viktigt värde inom ett civiliserat samhälle. Konst bygger på fri kreativitet och på skapande, och dess betydelse för samhället fortsätter att växa, dessutom ökar kulturverksamheter befolkningens välbefinnande och bildning, och är därför en väldigt viktig del av politiken (Undervisningsministeriet, 2009).

Begreppet kulturpolitik kom att bli känt på 1970-talet. Då kunde man ännu inte göra en tydlig skillnad mellan verksamhetsutveckling och policyskapande på kulturområdet. Begreppet kulturpolitik sågs och ses ännu som arbetet av att lägga upp mål och policyer samt ange ramar och riktlinjer för hur man ska presentera ett lands kultur. På 1970-talet var kulturpolitik ett stort politiskt projekt, men senare kom det att finnas flera olika politiska projekt, vilket betyder att man mer inte kan förvänta sig att kulturpolitiken ska dominera (Nilsson, 2003). Nilsson (2003) menar även att vi bör se detta som ett nytt samspel mellan verksamhet, politik och omvärlden.

I Sverige tillämpas den nordiska kulturmodellen, och en ny kulturpolitik publicerades där 1972, innan en ännu mer omfattande kulturpolitik presenterades 1974. Då grundades Statens Kulturråd som kom att bli en statlig myndighet inom utbildningsdepartementet (Frenander, 2010; Lindsköld, 2015). Sverige fick dock en kulturminister först år 1991 då Birgit Friggebo (Folkpartiet) valdes till kulturminister (Frenander, 2010).

Kulturpolitik är till för att främja kreativitet, delaktighet och mångfald. Därför ser kulturpolitiken till att förbättra förutsättningarna för konstnärer och för de som jobbar inom kultur- och konstinrättningarna. Det är den grundläggande uppgiften för kulturpolitiken. Enligt det finländska undervisningsministeriet är kulturpolitikens uppgift även att värna om ett lands kulturarv, stödja ett jämlikt kulturutbud, öka företagsamheten m.m. Statsrådets uppgift är att styra genomförandet av ett lands kulturpolitik med hjälp av lagstiftningen,

regeringsprogram och budget (Undervisningsministeriet, 2009). Kulturpolitiken vill att kulturen ska vara autonom och utanför politikernas och tjänstemäns pekpinnar och åsikter när det gäller kulturens och konstens innehåll. Detta är dock svårt att upprätthålla eftersom det är de statliga ekonomiska medlen som påverkar kulturen (Lindsköld, 2017).

För att förstå kulturpolitik och dess bakomliggande behov behöver man först reda ut vilken roll kulturpolitik spelar inom samhällspolitiken. Man behöver alltså veta hur kulturpolitik skiljer sig från andra samhällspolitiska teman inom politiken (Häyrynen, 2006). Kulturpolitikens plats inom politiken beror på vad allt som räknas till kulturpolitik. Före kulturpolitik blev ett vedertaget begrepp fanns det något som kallades ”sivistyspolitiikka” i Finland, som man kan jämföra med dagens kulturpolitik. Dock handlade största delen av ”sivistyspolitiikka” (bildningspolitik på svenska) om utbildningspolitik, medan den idag handlar om konstpolitik (Häyrynen, 2006).

Till konstpolitik hör olika former av konst, och hit räknas bland annat bildkonst, musik och deras undergrupper såsom serietidningskonst och folkmusik och mycket annat. Dessa typer av kulturformer ses som estetiska delar av kulturen. Till dagens kulturpolitik räknas även idrottspolitik, ungdomspolitik, museipolitik, arv/traditionspolitik, kommunikationspolitik, religionspolitik samt frågor gällande bibliotek och upphovsrätt. På senare tid har även fritids-, och resepolitik varit en del av kulturpolitiken, och därutöver även minoritetskultur och mångkulturalism (Häyrynen, 2006).

Kulturpolitiken styrs av riktlinjer och grundläggande rättigheter som är en del av medborgarnas ekonomiska och sociala rättigheter. I Finland garanterar grundlagen medborgarna kulturella rättigheter, såsom konstnärlig frihet och rätten till det egna språket och den egna kulturen. Samtidigt som man ska vara öppen för andra kulturer så finns kulturpolitiken enligt undervisningsministeriet till för att skydda landets kultur, kulturarv och kulturmiljö, som är en del av landets nationalegendom (Undervisningsministeriet, 2009).

Svensson (2015) menar att kulturpolitik består av två delar, nämligen antropologisk kultur och estetisk kultur. Denna typ av uppdelning av kulturpolitik har ursprungligen presenterats av Frenander (2014). Antropologisk kultur syftar mer på samhällets helhetssyn på livet. Istället för att fokusera på artistiska alster så fokuserar den antropologiska kulturen på seder, språk, moral, kunskap, religion, utbildning, media och traditioner (Svensson, 2015; Frenander, 2014).

Till den estetiska kulturen, som är i fokus för den mer traditionella kulturpolitiken, hör i princip alla kreativa människors alster. Typiska sådana kan vara teater, musik, dans, bildkonst, litteratur och arkitektur samt utbildning som har med dessa att göra (Svensson, 2015; Frenander, 2014).

Kulturpolitiken är alltså ett brett begrepp med många inkluderade områden. Kulturpolitiken är en lika viktig del av samhällspolitiken som de andra delarna, såsom bland annat finanspolitiken och inrikes/utrikespolitiken. Kulturpolitiken ser alltså till att främja kreativiteten, delaktigheten och mångfalden inom kulturen. Den är viktig för kulturkonsumenterna men även kulturutövarna, eftersom kulturpolitiken till stor del handlar om finansieringen av kultur (Undervisningsministeriet, 2009).

I denna avhandling kommer jag att ta avstamp i kulturpolitik som främst konstpolitik och dess undergrupper, men även Häyryns (2006) inräknade idrottspolitik, ungdomspolitik, museipolitik, arv/traditionspolitik, kommunikationspolitik, religionspolitik, fritids-, och resepolitik. Frågor gällande bibliotek, upphovsrätt, minoritetskultur och multikulturalism kommer även att inkluderas. Distinktionen mellan estetisk kulturpolitik och antropologisk kulturpolitik kommer även att användas. I avhandlingen kommer det att undersökas hurudan kulturpolitik som populistpartierna inkluderar i deras politik, och hur de ser till att främja kreativiteten, delaktigheten och mångfalden inom den. Detta kommer att underlätta kategoriseringen av kulturpolitik längre fram i undersökningen. I det följande kapitlet kommer tidigare forskning om populistpartiers kulturpolitik att presenteras.

2.2 Populistiska partier och deras kulturpolitik: en litteraturöversikt

Som sagt har det gjorts få studier av populistpartiers syn på kulturpolitik. Linnéa Lindsköld är dock en som tagit upp detta ämne och som studerat populistpartiers syn på kulturpolitik med fokus på Skandinavien.

Lindsköld (2015) har undersökt tre skandinaviska högerpopulistiska partiers kulturpolitik, nämligen Sverigedemokraterna, Fremskrittspartiet och Dansk Folkeparti. Hon har främst observerat att kulturpolitiken i de skandinaviska högerpopulistiska partierna främst fokuserat på faktorer som nationalism och multikulturalism. Frågor kring estetisk kultur såsom bildkonst, musik, museer och litteratur har lämnats bort. Lindsköld (2015) stötte på två olika fenomen i sin undersökning. Det första var multikulturalismen och hur den har setts som ett hot mot den nationella kulturen, men också hur dessa högerpopulistiska partier betraktar offentlig finansiering av kulturen som ett hot mot friheten. Partierna som Lindsköld undersökte var samtliga tämligen skeptiska till offentlig finansiering av kulturaktiviteter i allmänhet (Lindsköld, 2015).

Lindsköld menade att de skandinaviska populistpartierna (SD, FrP och DF) har en rätt liknande syn på kulturpolitik. På samma gång som dessa populistiska partier anser att regeringen ska ha så litet som möjligt att göra med konsten och kulturen, så har de en väldigt strikt syn på kulturpolitiken och hur den ska definieras samt vem den hör till (Lindsköld, 2015). De skandinaviska populistiska partierna föredrar en ganska liten inblandning av staten när det kommer till kulturpolitiken. Lindsköld (2015) försöker hitta skillnader i kulturpolitiken genom att analysera partiernas partiprogram. Hon undersöker bland annat hur synen på kultur i populistpartiernas partiprogram har ändrats mellan åren 2002–2013 genom att lyfta fram vilka kulturpolitiska problem som ses som viktiga av partierna (Lindsköld, 2015).

Då man talar om tre liknande populistiska partier i Skandinavien kan man enligt Lindsköld (2015) tala om ”radical right-parties”, dvs. högerextrema partier. Man kan enligt Lindsköld placera dem i samma partifamilj, trots att det finns små

skillnader. Dock hittade Lindsköld (2015) förändringar som skett över tid i de skandinaviska ländernas kulturpolitik som hon analyserade i sin undersökning. Kulturpolitiken har genom åren gått från en välfärdsorienterad politik till ”technocratisation, depolicization and market-oriented instrumentality” vilket betyder att den har blivit mer marknadsorienterad (Lindsköld, 2015).

Kulturpolitik definieras som något moraliskt gott av både politiker och konstnärer, men de största problemen som partierna formulerar gällande kulturpolitiken är att de tycker att nationalkulturen och den skandinaviska kulturen är hotad av multikulturalism och att friheten inom kulturlivet är hotad av politisk reglering. Samtliga tre partier (Sverigedemokraterna, Fremskrittspartiet och Dansk Folkeparti) anser att deras nationalkultur hotas av utländska kulturer, influenser och religioner. Därför har partierna en stark vilja till att bevara det egna landets traditionella kultur och religion vilken de gärna skyddar starkt från främmande kulturer. På det sättet tar de stark ställning mot det multikulturella samhället (Lindsköld, 2015).

Sverigedemokraterna (SD) uttrycker i sina partiprogram att den svenska kulturpolitiken länge har varit starkt karaktäriserad av multikulturalistisk ideologi. SD menar att den multikulturalistiska ideologin försvagar nationalidentiteten samt kulturarvet och att den svenska traditionella kulturen inte har en egen speciell position i kulturpolitiken i jämförelse med andra kulturer i världen. Detta anser SD vara helt fel och därför är partiet starkt emot det (Lindsköld, 2015).

Fremskrittspartiet (FrP) betonar att de vill behålla och stöda norsk kultur och norskt kulturarv. De menar att integrering av andra kulturer bör komma naturligt och inte via kulturpolitiken i landet, för då blir den påtvingad och den nationella kulturen hamnar i skuggan. FrP är det mest moderata partiet av de tre partierna SD, FrP och DF när det gäller deras kulturpolitiska program (Lindsköld, 2015). Dansk Folkeparti (DF) har år 2009 uttryckt att ett mångkulturellt samhälle är ett samhälle utan samhörighet och därför är de multikulturella samhällena i denna värld präglade av konflikt och brist på solidaritet, vilket DF inte vill ha in i sitt land.

Slutligen kan man konstatera att Lindsköld (2015) i sin studie kom fram till att nationell identitet, nationellt kulturarv och begränsningar av offentlig finansiering samt avskaffande av stöd för multikulturalism är de allra viktigaste frågorna för de populistiska partierna Sverigedemokraterna, Fremskrittspartiet och Dansk Folkeparti, speciellt när det kommer till kulturpolitik (Lindsköld, 2015).

Anthony Murphy (2002) har i sin undersökning fokuserat på den kulturpolitiska retoriken inom det högerpopulistiska *Freiheitlichen Partei Österreichs* (FPÖ), lett av Jörg Haider. Studien fokuserar på tidsperioden mellan 1986–2000, då kulturpolitiken baserade sig på en strategi att vinna röster genom olika populistiska program. Haider menade att konstnärer och författare fick allt för generösa stöd av regeringen, som även favoriserade den vänstra kultursfären. Enligt Haider var detta inte bra eftersom han starkt var av den åsikten att den kulturella sidan av politiken var en stor fiende för den övriga politiken. Haider stödde starkt en traditionell och klar anti-modern kulturpolitik, vilken påminde starkt om hans partis, dvs. FPÖ:s allmänna politik som var starkt nationalistisk och konservativt traditionell (Murphy, 2002).

Kultur har alltid haft en speciell roll i Österrike. Konst, litteratur och teater har en väldigt viktig roll i samhället och i och med att Österrike miste något av sin kulturella roll i samband med andra världskriget, kom efterkrigstiden att vara en väldigt viktig tid för den österrikiska kulturen, eftersom det var då den skulle återskapas i form av sin traditionella identitet. Österrike ville bryta sig loss från den tyska kulturen och framförallt den kultur som fördes in av Nazityskland. Efterkrigstiden kom att vara en svår tid och Haider förstod snabbt att ifall FPÖ och han skulle få politisk framgång var de tvungna att inkludera kultur i deras politiska strategi (Murphy, 2002).

Därmed inledde FPÖ en kulturkamp för att nå politisk framgång. Men denna kampanj kom att bli ett stort påhopp på konstnärer och kulturella figurer i landet som FPÖ ansåg slösa med det arbetande skattebetalande folkets pengar för att producera konst som enligt FPÖ var skräp, oönskad och opatriotisk. Med kulturkampen ville Haider och FPÖ föra in strängare regleringar om vad för slags konst som vore acceptabel att stödja. De ville även öka negativiteten kring modern

konst och istället framhäva traditionell österrikisk konst (Murphy, 2002). Man kan alltså påstå att den populistiska synen på kulturpolitik syntes redan här. I valet i oktober 1999 blev Haiders FPÖ det näst största partiet i Österrike och år 2000 formade de en koalition tillsammans med ÖVP (*Österreich Volkspartei*), vilket gjorde många medborgare oroliga eftersom deras politik enligt många påminde om nazisternas politik. Därmed skrev många konstnärer, författare och intellektuella samt kulturella figurer demonstrativa artiklar och visade sin opposition mot regimen. Som tur slutade det bättre än vad man var rädd för, och FPÖ slutade med angrepp på konstnärer och de aktiva kampanjerna mot modern konst avslutades (Murphy, 2002).

Ett annat parti som starkt motsatt sig modern konst är norska Fremskrittspartiet (FrP), vilket Ole Marius Hylland (2011) undersökt i sin studie av Fremskrittspartiets kulturpolitik. Artikeln rör främst partipolitisk opposition i kulturpolitiken med avstamp i Fremskrittspartiets kulturpolitik, som varit ett dominerande oppositionsparti på det kulturpolitiska området. FrP har hyst ett starkt motstånd till den rådande kulturpolitiken och även till invandringspolitiken. Hylland (2011) har i sin studie fokuserat på FrP:s politiska partiprogram, partiets kulturpolitiska arbete i Stortinget och även fristående offentliga uttalanden av partimedlemmar (Hylland, 2011).

Hylland (2011) har i de politiska programmen upptäckt FrP:s grundläggande kulturpolitiska argument och hur partiet bland annat uttrycker att ett offentligt kulturstöd och ett politiskt kontrollerat kulturliv förstör kulturens gräns. Gemensamt för de flesta partiprogrammen från de olika åren är tanken om att skydda det norska kulturarvet och dess värderingar. Fremskrittspartiet har även i 2011 års statsbudget föreslagit att minska kulturbudgeten med cirka 12 procent (Hylland, 2011). Man kan sammanfatta FrP:s kulturpolitik i Hyllands studie som att partiet starkt är mot konstnärslöner och bidrag i form av presstöd, filmstöd osv. Det som partiet starkt är för är det som kallas kulturarv, kulturskydd och den traditionella nationella historien (Hylland, 2011).

Två andra som har analyserat politiska principprogram och årliga statliga budgeter för att klargöra högerpopulistiska partiers syn på kulturpolitik är Niklasson och

Hølleland (2018). De märker att kultur tydligt nämns i diverse populistiska partiers manifest och där presenteras kultur som kärnan i den nationella karaktären. Även i denna studie kommer man fram till att de populistiska partierna främst fokuserar på den traditionella kulturen gällande kulturarv. Niklasson och Hølleland (2018) nämner bland annat att Dansk Folkeparti anser att landet är baserat på det danska kulturarvet och att detta bör bevaras och stärkas. Enligt Dansk Folkeparti består kulturen av det danska folkets historia, erfarenheter och språk (Niklasson & Hølleland, 2018).

Däremot anser norska Fremskrittspartiet (FrP) att kultur är ett brett koncept som omfattar allt som kan känneteckna nationen och dess medborgare. Den norska kulturen är enligt FrP ett resultat av en överenskommelse av val och värderingar. FrP anser att det norska kulturarvet ska hjälpa medborgarna att ge en känsla av identitet och gemensam tillhörighet genom arv, monument, byggnader, musik, litteratur, konst och språk (Niklasson & Hølleland, 2018). Sverigedemokraternas främsta bekymmer inom kulturpolitiken är enligt Niklasson och Hølleland (2018) att bevara det svenska kulturarvet och gemensamma normer och värderingar, kollektiva minnen och gemensamma religiösa och traditionella normer.

2.3 Mot en nordisk jämförande studie av populistiska partiers syn på kulturpolitik

Nu när tidigare forskning kring kulturpolitik i populistiska partier gått igenom, ska jag närma mig min nordiska jämförande studie av populistiska partiers syn på kulturpolitik. Som nämndes i kapitlet ovan, har bland annat Lindsköld (2015), Hylland (2011) och Niklasson och Hølleland (2018) undersökt populistiska partiers syn på kulturpolitik, men alla har närmat sig frågan från olika vinklar. Lindsköld (2015) är här den enda som studerat frågan ur en komparativ nordisk synvinkel, rättare sagt en skandinavisk, eftersom hon inkluderat Sverige, Norge och Danmark, men utelämnat Finland. Denna avhandling kommer även att inkludera ett land som lämnats utanför i den här frågan, och det är Finland. Denna undersökning kommer att inkludera det finländska populistpartiet Sannfinländarna och kommer alltså att

jämföra alla fyra partiers (Sverigedemokraterna, Framskrittpartiet, Dansk Folkeparti och Sannfinländarna) syn på kulturpolitik.

Som framgick i kapitlet ovan, har de populistpartier som tidigare blivit undersökta främst fokuserat på den traditionella konsten och kulturen och främst då på kulturarvet i sin kulturpolitik. Detta blir intressant att återkomma till i denna undersökning. Är det sant det som många forskare kommit fram till, att populistiska partier främst fokuserar på att bevara den traditionella kulturen och landets kulturarv när det gäller kulturpolitik, eller kan vi se andra intressanta mönster och trender?

Populismen i Norden, som denna avhandling fokuserar på, har växt fram i tre vågor. Ett agrarpopulistiskt parti växte fram i slutet av 1950-talet i Finland, vilket enligt Jungar (2017) anses vara populismens första våg i Norden. Den andra vågen bildades på 1970-talet genom att skatteprotestpartier växte fram i Danmark och Norge. På 1980-talet framträdde däremot den s.k. ”nya populismen”, som kom att bli en fusion av extremnationalistiska och anti-invandningsgrupper i Sverige. Detta räknas som populismens tredje våg (Jungar, 2017).

Populistpartierna i Norden var till en början missnöjespartier med utpräglad anti-etablissemangsretorik där de mobiliserade det ”vanliga och ”glömda” folket. De nordiska populistpartierna har visat en överlevnadsförmåga vilken är starkt kopplad till deras strategiska och ideologiska anpassningsförmåga (Jungar, 2017). Jungar (2017) menar att populistpartierna i Norden har en lång historia i diverse politiska system och de planerar att stanna för en lång framtid.

Denna avhandling kommer som sagt att fokusera på fyra nordiska länder och deras populistiska partier. Ett av de länder som inkluderas i undersökningen är Danmark och populistpartiet Dansk Folkeparti (DF). DF grundades år 1995 och leddes av Pia Kjaersgaard ända fram tills 2012 då Kristian Thulesen Dahl tog över posten som partiledare (Lindsköld, 2015). Pia Kjaersgaards idé med Dansk Folkeparti var att nå politiskt inflytande och att skapa ett centraliserat parti, där enligt Jungar ”partiledningen hade kontroll över partiet och kunde disciplinera partimedlemmar som genom sitt agerande skadade partiets trovärdighet” (Jungar, 2017, s. 79). DF

är ett nationalistiskt och anti-invandningsfokuserat parti. Regeringen har gett partiet möjlighet att i egenskap av stödparti åt regeringen influera regeringen med idéer om hur man ska skydda landets språk och kultur. I valet år 2015 fick DF 21,1 % av rösterna och blev därmed Danmarks näst största parti efter Socialdemokraterna (Lindsköld, 2015).

Fremskrittspartiet i Norge är det andra partiet som inkluderas i undersökningen. Fremskrittspartiet grundades år 1973 som "Anders Langes Parti". En tid kallades partiet även för Reformpartiet, men bytte sitt namn till Fremskrittspartiet år 1977 (Lindsköld, 2015). Partiet fick sitt genombrott i slutet av 1980-talet då invandring kom att bli en central fråga inom den norska politiken. Efter valet år 2013 formade partiet en regering tillsammans med det konservativa partiet Høyre, 40 år efter dess bildande (Lindsköld, 2015). Fram tills år 2013 hade partiet haft mandat i parlamentet och även agerat stödparti till olika regeringar bestående av centerhögerpartier (Jungar, 2017).

Det tredje partiet som inkluderats i undersökningen är Sverigedemokraterna från Sverige. Partiet är grundat 1988 av tidigare medlemmar av den nynazistiska organisationen "Bevara Sverige svenskt". Partiet och dess medlemmar försökte göra partiet respektabelt i en demokratisk kontext först år 1995, vilket de även lyckades med. SD fick tillträde till riksdagen första gången år 2010 och partiet leds av Jimmie Åkesson (Lindsköld, 2015). Fram till år 2009 presenterade Sverigedemokraterna sig endast som ett nationalistiskt parti, men senare beskriver Sverigedemokraterna sig själva som ett nationalkonservativt, nationalistiskt parti som kombinerar kritik mot invandring och EU, som skyddar kultur och tradition med värdekonserveratism och som värnar för en striktare kriminalpolitik (Jungar, 2017).

Finländska Sannfinländarna är ett nationalistiskt populistiskt parti som grundades 1995. Före år 1995 hette partiet "Suomen Maaseudun Puolue", dvs. Finlands landsbygdsparti. Sannfinländarna klassades rätt tidigt som ett populistiskt parti som bland annat var emot modernisering (Ylä-Anttila, 2014). Sannfinländarna blev ett parti år 1995 och utvecklade därmed egna synpunkter på politiken som skilde sig i viss mån från *Suomen Maaseudun Puolue*. Nuförtiden klassas Sannfinländarna som

ett modernt europeiskt högerpopulistiskt parti (Ylä-Anttila, 2014). I riksdagsvalet år 2011 fick Sannfinländarna en stor andel röster (nästan en femtedel av alla nationella röster), vilket var en stor valframgång för partiet. Finland hade tidigare setts som ett land immunt mot högerpopulism, men efter valet 2011 var saken inte längre så. Då stärktes Sannfinländarnas stöd, med partiledaren Timo Soini i spetsen. Partiet erhöll 19,1 procent av rösterna och fick därmed 39 av 200 mandat i riksdagen (Ylä-Anttila, 2014). Detta val kallade Sannfinländarna själva för ”Jytky-vaalit”, vilket betyder ungefär jordskredsvalet (Kestilä-Kekkonen & Söderlund, 2014), och de förklarade sin framgång med att säga att de var de enda som vågade ta upp invandringsfrågan, eftersom de var partiet som hade den mest synliga invandringspolitiken i valprogrammen (Välimäki, 2012).

Sannfinländarna har setts både som ett vänster- och ett högerparti, eftersom de samlar väljare från alla ideologiska kanter (Ylä-Anttila, 2014). Sannfinländarna kombinerar vänster-idéer gällande ekonomin med klar höger-politik när det kommer till konservativa sociala idéer. Sannfinländarna själva definierar sig som ett parti i centrum av partikartan, med både vänster- och högerinriktade idéer (Ylä-Anttila, 2013). Sannfinländarna menar att populismen är baserad på populariteten av människors koncept av demokratin istället för eliternas (Ylä-Anttila, 2014). Deras definition av populism är rätt enkel och de menar att deras politiska parti är ett klassiskt ”power of the people”-parti, där ”people” syftar på Finlands folk.

I Finland vann det nationalistiska populistpartiet Sannfinländarna en valseger 2011, och senare behöll partiet samma stöd i riksdagsvalet år 2015. Efter riksdagsvalet bildade Centern en regeringskoalition med Samlingspartiet och Sannfinländarna, men denna koalition har inte påverkat kulturpolitiken särskilt mycket (Saukkonen, 2017). Däremot valdes Sannfinländarnas Sampo Terho till kulturminister och han har blivit känd för att ha intresse att stödja kultur med nationell och konservativ karaktär (Saukkonen, 2017). I och med att Sannfinländarnas parti splittrades i juni 2017 kom det nya partiet Blå Framtid att godkännas som ett parti i partiregistret den 15.11.2017 och blev därmed ett av Finlands 17 officiella partier, med Sampo Terho i spetsen (Dahl, 2017).

Man kan se både likheter och skillnader i den nordiska kulturpolitiken. Till de nordiska länderna räknar vi här alltså Sverige, Finland, Norge och Danmark. Något som dessa länder haft gemensamt sedan efterkrigstiden är att de varit en del av det välfärdspolitiska projektet där bland annat tillgång till konst och kultur varit betraktad som en medborgerlig rättighet. Man kan alltså hävda att kulturpolitik varit ett etablerat politiskt område i dessa länder (Blomgren & Johannisson, 2013).

I de nordiska länderna kan kulturpolitiken delas upp i olika ansvarsområden. Man pratar om en kommunal, regional och statlig nivå av ansvarsområden (Blomgren & Johannisson, 2013). Skillnaden är att i Finland och Danmark har den regionala ansvarsnivån förändrats till ett formellt kulturpolitiskt ansvar, medan Sveriges och Norges regioner och landsting (fylkeskommuner i Norge) har haft kvar sin formella politiska roll (Blomgren & Johannisson, 2013). Man har bland annat i regionerna kämpat för att få ett större ansvar att fatta beslut på regional nivå, för att kunna fördela de statliga medlen på regional kulturverksamhet, men många motsätter sig detta och dessa personer menar att kulturpolitiken ska vara ett nationellt ansvar för att vara så jämlikt som möjligt för alla regioner (Blomgren & Johannisson, 2013).

Kulturpolitik har mycket med inkludering och integration att göra, och i och med att denna avhandling har som avsikt att undersöka populistiska partiers syn på kulturpolitik, är det relevant att lyfta fram frågan om mångfald, inkludering och integration i kulturpolitiken i Norden, eftersom det är en relevant fråga som populistpartier ofta framhäver. Dessutom hör integrering, mångfald och traditioner till den antropologiska delen av kulturpolitiken, som även valts att inkluderas i undersökningen (Svensson, 2015; Frenander, 2014).

Kulturanalys Norden (2017) har arbetat fram en rapport om integration och mångfald inom de nordiska ländernas konst- och kulturinstitutioner. Den ökande immigrationen till Europa och i detta fall till Norden har gjort att integration och inkludering blivit heta samtalsämnen inom alla politikområden, även inom kulturpolitiken. Norden står, som även andra länder i Europa, inför politiska, ekonomiska och sociala utmaningar. För att kunna hantera dessa utmaningar har man gjort olika typer av satsningar där kulturen anses spela en stor roll (Kulturanalys Norden, 2017).

Pasi Saukkonen (2017) ger i sin text en överblick av hur kulturfrågor gällande etnisk mångfald inkluderats i nordisk kulturpolitik. De nordiska länderna ha alltid haft etniska, språkliga, kulturella samt religiösa minoriteter. Det finns dock rätt stora skillnader mellan dessa fyra nordiska länder när det kommer till minoriteters och nyanländas kulturella rättigheter (Saukkonen, 2017). Vissa nordiska länder har varit mer nationalistiska och varit mer emot mångkulturalism än andra. Saukkonen (2017) har använt sig av *Multiculturalism Policy Index* (MCP) när han undersökt hur de nordiska länderna ligger till i fråga om nationella minoriteters rättigheter (Saukkonen, 2017).

I denna avhandling tar jag avstamp i de populistiska partiernas syn på kulturpolitiken och därför är det relevant att nämna att i Sverige låg det nationalistiska populistpartiet Sverigedemokraternas väljarstöd länge på en låg nivå före det började stiga. Hittills har kulturpolitiken i Sverige setts som väldigt antipopulistisk och antinationalistisk trots att det inte förekommit några stora försök eller initiativ till att införliva mångfalden i kultur- och konstpolitiken i Sverige. Orsaken till att Sveriges kulturpolitik är antipopulistisk kan ligga i att de etablerade partierna har vägrat samarbeta med SD (Saukkonen, 2017). I denna undersökning försöker jag komma till ett tydligt svar på var Sverigedemokraterna ligger i sin syn på kulturpolitiken. Målet är att reda ut huruvida Sverigedemokraterna är neutrala, anti-populistiska och antinationalistiska eller är de som Lindsköld (2015) påstår traditionella, nationalistiska och värnande om kulturarvet.

På 1990-talet började invandringen öka i Finland, och därmed anpassade sig kulturpolitiken rätt snabbt till samhällsförändringen (Saukkonen, 2017). I början av 2000-talet ökade även intresset för invandrade konstnärer, och även intresset för kulturpolitik i allmänhet (Karhunen, 2017). År 2003 publicerade Undervisningsministeriet i Finland de första politiska riktlinjerna gällande invandring. I programmet reflekterade ministeriet över kulturella tjänster som viktiga medel för att främja integrationen i Finland och man tog ställning till konstens och kulturens stödformer (Saukkonen, 2017; Karhunen, 2017). År 2006 publicerades ett åtgärdsprogram som hette ”lika tillgång till konst och kultur”. I det konstaterade Centralkommissionen för konst och kultur att man bör satsa mer på att

stöda kulturprojekt som bygger på samarbete mellan minoritets- och majoritetskulturerna samt att ge minoritetskulturerna och de icke-privilegerade konstutövarna bättre möjligheter att etablera sig professionellt (Karhunen, 2017). När det kommer till kulturell mångfald kan dessa riktlinjer ses som ett huvuddokument för den allmänna finländska kulturpolitiken. Detta program och bland annat den nationella strategin för kulturpolitik som publicerades 2009, har ansetts ha en positiv inställning till mångfald och multikulturalism i Finland (Saukkonen, 2017). Det blir således intressant att se vad Sannfinländarna uttrycker om kulturpolitik i sina ideologiska program. Har de en liknande syn på kulturpolitiken som det statliga Finland har, eller lutar de – såsom Sverigedemokraterna, Fremskrittspartiet och Dansk Folkeparti enligt Lindsköld (2015) – mot en nationalistisk konservativ kultur- och konstpolitik?

I Norge började man uppmärksamma mångfaldsutvecklingen, både den etniska och kulturella, under slutet av 1990-talet. Den norska staten lade fram ett program som kallades för "Mosaikprogrammet", som var aktuellt mellan åren 1998–2000. Huvudsyftet med detta program var enligt Saukkonen (2017) att "främja mångkulturella och interkulturella uttryck inom etablerade konst- och kulturpolitiska arrangemang samt inom kulturen och konstens dagliga verksamhet" (Saukkonen, 2017, s. 28). På samma sätt som Sverige beslutade även Norge att utnämna ett mångfaldsår, år 2008. Syftet med "mångfaldsåret" var "att inspirera både traditionella och nya kulturaktörer att arbeta för kulturell mångfald samt att stärka samarbetet mellan å ena sidan etablerade institutioner och å andra sidan artister och publik med minoritetsbakgrund" (Saukkonen, 2017, s. 28). Man kan tänka sig att Fremskrittspartiet starkt har tagit avstånd från "mångfaldsåret" och kämpandet för minoriteters utövande av kultur. Då det kommer till populistiska partier och kulturpolitik i Norge, är det värt att nämna att det populistiska partiet Fremskrittspartiet ingick i en regering med Høyre åren 2013–2017. Under denna regeringstid hände dock inga dramatiska förändringar när det kommer till kulturpolitik med avseende på etnisk och kulturell mångfald.

Dansk kulturpolitik i sin tur har inspirerats av den allmänna danska inställningen till invandrades rättigheter. Den har alltså blivit väldigt ignorerad, men ändå har begrepp som kulturdemokrati uppkommit, vilket betyder jämlikheten mellan olika

typer av kulturella uttryck samt kulturell kreativitet. Begreppet kulturdemokrati uppkom på 1970-talet och ansvaret för att främja kulturdemokratien har huvudsakligen upprätthållits av kommunerna i Danmark. I och med folketingsvalet år 2001 och följande år med högercenter-baserade minoritetsregeringar, minskade man statens kulturbudget. Dansk Folkeparti hade stor inverkan på detta val, bland annat ville partiet att den traditionella danska kulturen starkt skulle betonas i kulturpolitiken och att multikulturalismen skulle minska (Saukkonen, 2017), något som även Lindsköld (2015) nämnde i sin undersökning.

Som slutsats kan man konstatera att multikulturalismen är rätt stark i Sverige och Finland, medan den i Danmark varit rätt svag. Danmark har haft rätt svårt att kulturellt anpassa sig till ett multikulturellt samhälle. Den norska vägen mot multikulturalism i kulturpolitiken befinner sig någonstans mitt emellan den svenska, finländska och den danska. Den norska kulturpolitiken håller med tiden på att alltmer närma sig den svenska och finländska responsen på kulturell och etnisk mångfald (Saukkonen, 2017).

I denna undersökning är avsikten att se om ländernas allmänna förhållningssätt till kulturpolitik och mångkulturalism tangerar populistpartiernas syn på kulturpolitik i det egna landet. Stämmer det att Sverigedemokraterna och Sannfinländarna är mer anpassande till ett multikulturellt samhälle, medan Dansk Folkeparti är mer skeptiskt till multikulturalism i sin kulturpolitik? Om det stämmer, är det på samma gång relevant att reda ut om samma gäller estetisk kultur. Är Sverigedemokraterna och Sannfinländarna mest öppna mot att stöda kulturen i samhället, medan Dansk Folkeparti fokuserar på andra delar av politiken? Och var ligger Fremskrittspartiets åsikt i allt detta? I avhandlingen intresserar jag mig även för vilket slags kultur som partierna kan tänka sig stöda, och vad som är viktigt för dem då det kommer till kultur. Är det, som man kan tänka sig på basis av deras traditionella politik, viktigt att bevara kulturarvet med språk, traditioner, seder och bruk? Om det är så, var står de i sina synpunkter gällande modern konst och postmodern kultur? Hur ställer sig partierna Sverigedemokraterna, Fremskrittspartiet, Dansk Folkeparti och Sannfinländarna till multikulturalism? Är partierna öppna för andra kulturer än deras egna traditionella kulturarv?

Det är även värt att nämna att de största stegen inom kulturpolitik och multikulturalism inom dessa länder har tagits i slutet av 1990-talet samt i början av 2000-talet, därefter har det stått rätt stilla. Ett stort väljarstöd för nationalistiska populistiska partier har påverkat kulturpolitiken i alla dessa länder, i och med det har den allmänna synen på mångfald och mångkulturalism blivit mera motvillig i länderna (Saukkonen, 2017).

Nu är det dags att gå över till den empiriska undersökningen. I nästa huvudkapitel behandlas undersökningens design, material och metod.

3 Den empiriska studiens uppläggning, metod och material

Nu går jag vidare till att presentera hur frågeställningen ska bli besvarad. Målet är att undersöka vilka likheter och skillnader det finns mellan populistiska partier i Norden beträffande hur de uppmärksammar och ser på kulturpolitik. För att få svar på frågan har jag övervägt mellan olika uppläggningar, material och metoder för att få det bästa och mest relevanta svaret. Det är viktigt att hitta rätt design, material och metod för att kunna besvara just det man frågar efter, i detta fall jämförandet av populistpartier i Norden gällande deras syn på kulturpolitik.

I detta kapitel kommer frågeställningen samt valet av design, metod och material att preciseras. Jag börjar med att fundera på olika uppläggningar, dvs. hur jag ska lägga upp undersökningen. Vidare preciseras valet av material för undersökningen; vilket empiriskt material ska jag undersöka? Efter att materialet har blivit valt, är det dags att fundera på metod, dvs. hur materialet ska analyseras.

3.1 Uppläggning och material: överväganden och val

Gällande tidigare forskning som sett på liknande fenomen, kan man säga att studierna har närmat sig forskningsobjektet på lite olika sätt. Man skulle kunna använda sig av intervjuer och enkäter, men i mitt fall skulle man inte därmed få ett säkert svar på just min forskningsfråga. Det vore helt enkelt inte relevant att intervjua t.ex. partirepresentanter då man vill veta hela partiets synpunkter på något. Eftersom jag i denna undersökning kommer att se på ett helt partis (flera partiers) syn på kulturpolitik, är det viktigt att partiets gemensamma åsikt inkluderas istället för en enskild partiledares eller riksdagsledamots åsikt. Man kunde också ha sett på partiets kulturpolitiska policyer i form av ekonomiska satsningar och allokeringar av pengar i form av budgeter och annat, vilket Svensson (2015) och Frenander (2014) gjort. Men en sådan typ av undersökning skulle inte svara på forskningsfrågan i denna avhandling. Därför har jag i denna avhandling valt att se på partiets texter.

När designen är vald är det dags att precisera valet av de texter som ska analyseras. Ett parti publicerar inte ofta texter, därför är det viktigt att välja relevanta texter för att kunna svara på frågeställningen. Partier publicerar rätt sällan principprogram som presenterar ett partis allmänna ideologiska riktlinjer. Dessa principprogram har blivit analyserade i tidigare forskning, men just de programmen är inte till så stor hjälp för just denna undersökning. Principprogrammen publiceras dessutom inte med jämna mellanrum i alla de länder som inkluderas i denna undersökning.

Eftersom jag i denna undersökning fokuserar på kulturpolitiska frågor och ståndpunkter, är det relevant att söka efter respektive partiers kulturprogram, om sådana finns. Det kan dock påpekas att sådana program är väldigt sällsynta och de når heller inte riktigt upp till det som behöver fås ut ur programmen. Principprogrammen och de kulturpolitiska programmen fördelar sig alltså inte på ett bra sätt i tid och rum, i detta fall över år och mellan de nordiska populistpartierna, och är därför inte något material som kommer att utnyttjas i min undersökning.

Något som också kunde ha fungerat som material är partiers medlemstidningar och vad som uttrycks i dem om kulturpolitik. Tidigare forskning, bland annat Svensson (2015), har sett på just kulturprogram, partiers publicerade texter, uttalanden i riksdagsplenium samt i medlemstidningar, men resultatet i de studierna representerar inte riktigt det som jag i denna undersökning söker efter.

Hylland (2011) undersökte partipolitisk opposition i kulturpolitiken och framför allt högerpopulistiska partiets Fremskrittspartiets kulturpolitik. Han använde sig av en analytisk modell för att se närmare på Fremskrittspartiets kulturpolitik. Han valde då att studera kulturpolitiken i tre olika empiriska perspektiv, där han tar avstamp i tre olika materialkällor. För det första analyserar han Fremskrittspartiets politiska program; för det andra ser han på partiets kulturpolitiska arbete i Stortinget och för det tredje undersöker han fristående offentliga uttalanden (Hylland, 2011). I detta fall ser författaren bara på ett enda parti och därmed är det relevant och arbetsekonomiskt möjligt att på djupet studera kulturpolitik utifrån flera olika källor. I fallet med denna undersökning är detta dock inte relevant, eftersom partiprogram ofta är väldigt breda och man sällan nämner kulturpolitik i dem. Det

vore även för arbetsdrygt att gå igenom alla kulturpolitiska uttalanden i respektive storting och parlament; materialet skulle helt enkelt bli för stort och brett. Till sist vore det alldeles för svårt att få tag i Sverigedemokraternas, Fremskrittspartiets, Dansk Folkepartis och Sannfinländarnas fristående offentliga uttalanden om kulturpolitik.

Niklasson och Hølleland (2018) undersökte i sin studie hur kulturarvspolitik bedrivs i praktiken av de högerpopulistiska partierna. Författarna valde att se på tre skandinaviska högerpopulistiska partier med mandat i parlamenten: Dansk Folkeparti, Fremskrittspartiet och Sverigedemokraterna. Deras empiriska material består av politiska manifest, positionspapper, parlamentariska förslag och årliga statsbudgeter från de senaste 10–15 åren (Niklasson & Hølleland, 2018). För min undersökning vidkommande känns Niklassons och Høllelands typ av metod och materialinsamling som lite för väl bred och kvalitativ. Målet med denna undersökning är att få klara entydiga resultat och det får man genom en kvantitativ innehållsanalys vilket jag redogör för i nästa kapitel.

Detta material som jag stannat inför utgörs av partiernas valmanifest. Partier publicerar ofta valmanifest i samband med val och med det valprogrammet vill de presentera sakfrågor och ståndpunkter som de vill försöka genomföra politiskt under nästa mandatperiod. Fördelen med att studera valmanifest är att man systematiskt kan välja vilka års valmanifest som ska studeras utgående från de olika populistiska partierna som valts att inkluderas i undersökningen. Valmanifesten är dessutom relevanta att se på eftersom man kan tänka sig att kulturpolitik främst tas upp i just de programmen, framom de andra ideologiskt orienterade politiska programmen som partierna publicerar. Det negativa med att se på valmanifest kan tänkas vara att de olika populistiska partierna som studeras kan ha väldigt olika slags valmanifest då det gäller format, exempelvis textomfattning. Vissa partier satsar mer på valmanifesten, medan andra satsar mer på andra program såsom principprogrammen, speciellt då det kommer till uttalanden om kulturpolitik.

Eftersom de populistpartier som studeras i Norden (Sverigedemokraterna i Sverige, Fremskrittspartiet i Norge, Dansk Folkeparti i Danmark och Sannfinländarna i

Finland) alla publicerar någon typ av valmanifest inför riksdagsval/parlamentsval så har just det materialet valts att användas i denna studie.

För att inte få för mycket material och för att inte sprida ut materialet på för många år, har jag gjort ett val att i undersökningen utgå från en viss tidsram av parlamentsval i respektive land för att studera partiernas valmanifest. Denna typ av materialinsamling leder till en kvantitativ innehållsanalys. I denna undersöknings kvantitativa innehållsanalys studeras valmanifesten från de fyra senaste parlamentsvalen i respektive land. På det sättet får man en så jämn materialinsamling som möjligt.

Hylland (2011) valde att i sin studie analysera partiprogram, principprogram och handlingsprogram av Fremskrittspartiet mellan åren 1973 och 2009. Där kan den långa perioden tänkas vara relevant eftersom han endast ser på ett enda parti, men i fråga om denna undersökning, speciellt i den senare kvalitativa delen av undersökningen, blir en sådan lång tidsperiod för omfattande. För att det materialet som samlas in ska vara så jämnt som möjligt, studeras de fyra nordiska populistpartiernas valmanifest under 2000-talet, se Tabell 1 nedan.

Tabell 1: Populistpartiernas valmanifest fördelade på parlamentsval under 2000-talet (årtal samt totala antalet meningar i manifesten)

Parti	Valmanifest: årtal	Antal meningar sammanlagt
Sverigedemokraterna (Sverige)	2006, 2010, 2014, 2018	1 110
Fremskrittspartiet (Norge)	2005, 2009, 2013, 2017	9 610
Dansk Folkeparti (Danmark)	2005, 2007, 2011, 2015	484
Sannfinländarna (Finland)	2003, 2007, 2011, 2015	3 840

Som framgår av Tabell 1 varierar partiernas manifest i fråga om det totala antalet meningar. Dansk Folkeparti har i sina valmanifest sammanlagt 484 meningar medan Fremskrittspartiet har 9 610 meningar. Variationen beror på att Fremskrittspartiet inte publicerat något särskilt valmanifest utan istället enskilda ”Prinsipp- och handlingsprogram” som är längre än andra partiers valmanifest. Dansk Folkeparti har däremot publicerat korta valmanifest som mera påminner om broschyrer. Fremskrittspartiets och Dansk Folkepartis program kan därför lyfta fram olika huvudpunkter, vilket kan tänkas påverka min analys. Däremot är både Fremskrittspartiets principprogram och Dansk Folkepartis valmanifest publicerade före valen så någon större skillnad i själva innehållet borde inte finnas.

Det som jag i denna undersökning vill få reda på kan delas in i två olika aspekter.

Aspekt 1: Förekomst, frekvens – hur mycket talar man om kulturfrågor i valmanifesten?

- Skiljer sig de fyra nordiska populistpartierna åt vad gäller hur stor andel av valmanifesten som handlar om olika slag av kulturpolitiska frågor?
- Har andelen text i valmanifesten som handlar om olika kulturpolitiska frågor ökat över tid och finns det härvidlag en trendskillnad mellan de fyra nordiska populistpartierna?

Aspekt 2: Synen på kulturpolitik: Vad uttrycker man om olika kulturpolitiska frågor i valmanifesten?

- Skiljer sig de fyra nordiska populistpartierna åt vad gäller det man uttrycker om olika kulturfrågor i valmanifesten (innehåll, åsikter, uttryckssätt)?

3.2 Metodval

För att svara på dessa frågor kan man ta hjälp av två olika metoder. Frågorna gällande förekomst och frekvens kräver naturligtvis en kvantitativ innehållsanalys eftersom de mäter frekvenser och andelar. Aspekten som gäller själva innehållet

och vad som skiljer de fyra nordiska populistpartierna åt i fråga om hur de uttrycker sig i olika kulturpolitiska frågor i valmanifesten, kan däremot lämpligen besvaras genom ett kvalitativt tillvägagångssätt.

Det analytiska verktyget i denna avhandling kombinerar således kvantitativa och kvalitativa metoder. Den metodik som främst används är kvantitativ innehållsanalys och undersökningen kommer att utföras på följande sätt. Först kommer jag att använda en kodbok som utvecklats i det internationella forskningsprojektet *Manifesto Project* för att kvantitativt koda valmanifesttext i olika innehållskategorier. *Manifesto Project Dataset Codebook* används då för att få hjälp med kodningen av sakfrågor gällande kulturpolitik. Kodboken som valts att användas heter *Manifesto Project Dataset – Codebook version 2018*. *Manifesto Project Dataset* var från början skapad av Manifesto Research Group (MRG) i slutet av 1970-talet och början av 1980-talet. Efter det använde forskningsprogrammet namnet *Comparative Manifestos Project (CMP)* vid WZB Berlin Social Science Center i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet. Sedan 2009 så är det projektet *Manifesto Research on Political Representation (MARPOR)* som uppdaterar och har ansvar för datasetet. Programmet är finansierat av det tyska forskningscentret (DFG) (Volkens, o.a., 2018). Projektet har kodat även nordiska populistpartiers valmanifest i olika innehållskategorier, däribland sådana som handlar om kulturpolitik.

Med hjälp av Manifesto-projektet, dess kodbok samt databas kan man göra en kvantitativ innehållsanalys, där valmanifest studeras utifrån variabler som klassificerar meningar i olika politiska sakområden. Dessa variabler är ordnade i olika politiska domäner. Med hjälp av kodboken kan man välja ut domäner och variabler att studera.

I denna avhandling har jag valt att inkludera domäner som ”Culture”, ”Multiculturalism” och ”National Way of Life” för att få klargöra hur kulturpolitiska sakområden uppmärksammas och behandlas i valmanifest producerade av de nordiska populistpartierna under 2000-talet. Variablerna 11,12,13 och 14 i Manifesto-kodboken är också inkluderade, eftersom dessa variabler står för länderna Sverige, Norge, Danmark och Finland. På så vis får jag

ur projektets färdigt kodade datamaterial fram hur stor andel av meningarna i de olika nordiska populistpartiernas valmanifest som rör olika kulturpolitiska delområden.

I kodschemat fann jag följande kategorier av kulturpolitik: Positiva och negativa omnämningen om *kultur*; positiva och negativa omnämningen om *det nationella sättet att leva*; positiva och negativa omnämningen av *multikulturalism* (Volkens, o.a., 2018).

Kodningen är gjord utifrån SD:s, FrP:s, DF:s och Sannf:s valprogram, och de fyra senaste parlamentsvalen i de fyra studerade nordiska länder har inkluderats. I kodningen som *Manifesto Research Group/Comparative Manifesto Project* (Volkens, o.a., 2018) har gjort kan man summera det totala antalet meningar som handlar om olika kulturpolitiska områden i valprogrammen, för att få fram en procentandel av sådana meningar utifrån valprogrammets totala antal meningar.

Avsikten med den kvantitativa undersökningen är att beräkna procentuella andelar av meningar som rör kulturpolitiska områden i de studerade valmanifesten. Det finns en medvetenhet om att det kan förekomma fall där kulturpolitik inte alls nämns i valmanifesten, men det är i så fall ett resultat det också.

För att veta vad som är kulturpolitik bör man göra en kategorisering av själva ämnet. I denna undersökning håller jag mig till estetisk och antropologisk kategorisering av kulturpolitik, såsom denna dikotomi presenterats av Svensson (2015). Svensson (2015) samt Frenander (2014) menar att kulturpolitik främst associeras till estetiska kulturformer såsom bildkonst, teater, film, musik, dans, litteratur och arkitektur. Den mera breda förståelsen av kultur i sin tur kallas antropologisk kultur och handlar om samhällets syn på den allmänna kulturella livsstilen. Till denna typ av kultur räknar man språk, religion, traditioner, seder, utbildning, sport och medier.

Vidare kommer de olika variabler och domäner som blivit valda att studeras för att få fram resultat i Manifesto-projektets datamaterial att presenteras. Informationen om de olika variablerna och domänerna har tagits från projektets kodbok version 2018 (Volkens, o.a., 2018).

502 Kultur: Positiv

Behov av statlig finansiering av kultur- och fritidsanläggningar, inklusive konst och sport. Kan innehålla bland annat:

- Behovet att finansiera museer, konstgallerier, bibliotek osv.
- Behovet att främja kulturella massmedier och givande fritidsaktiviteter, såsom offentliga sportklubbar

607 Multikulturalism: Positiv

607.1 Allmänt

Gynnsamma omnämningen av kulturell mångfald inom samhället. Kan innehålla bevarandet av autonomi gällande religiösa, språkliga arv inom landet, inklusive speciella bestämmelser gällande utbildning

607.2 Invandrares integration: Mångfald

Uttalanden som gynnar idén om att invandrare behåller deras kulturella egenskaper; frivillig integration; staten erbjuder möjlighet att integrera

- Berör enbart invandrare som redan finns i landet. För positiva uttalanden angående möjligheten till nya invandrare, se 602.2 nedan.

607.3 Ursprungsbefolkningens rättigheter: Positiv

Uppmanar till skydd för ursprungsbefolkningen och stärker dess rättigheter, kan innefatta:

- Skydd av ursprungsbefolkningens marker
- Införande av särskilda bestämmelser i den demokratiska eller byråkratiska processen
- Ersättning för tidigare oförrätter

608 Multikulturalism: Negativ

608.1 Allmänt

Genomförandet av eller uppmuntran till kulturell integration. Vädjar till kulturell homogenitet i samhället.

608.2 Invandringsintegration: Assimilering

Uppmanar invandrare att anta landets kultur och att smälta samman fullt ut. Stärka integrationen.

- Berör enbart invandrare som redan är i landet. För negativa uttalanden angående nya möjliga invandrare, se 601.2

608.3 Ursprungsbefolkningens rätt: Negativ

Avstånd från idén om speciellt skydd för ursprungsbefolkningen.

601 Det nationella sättet att leva: Positivt, bestående av:

601.1 Allmänt

Gynnsamma omnämmanden av landets nation, historia och allmänna appeller. Kan innefatta:

- Stöd för etablerade nationella idéer
- Allmänna appeller till medborgarnas stolthet
- Appeller till patriotism
- Appeller till nationalism
- Upphov av visa friheter för att skydda staten mot underminering

602 Det nationella sättet att leva: Negativt, bestående av:

602.1 Allmänt

Ogynnsamma omnämmanden av landets nation och historia. Kan innefatta:

- Motstånd mot patriotism
- Motstånd mot nationalism
- Motstånd mot befintlig nationell stat, nationell stolthet och nationella idéer

Tidigare i avhandlingen nämndes det att en estetisk och en antropologisk uppdelning av kultur kommer att följas i denna undersökning. Den första variabeln som presenterades ovan, *Kultur: Positiv*, handlar om den estetiska aspekten av kultur, medan resten av de variabler som presenterades handlar om den antropologiska aspekten av kultur.

Datasetet som *Manifesto Project* tillhandhåller kommer att ge kvantitativa värden om förekomsten av dessa kulturkategorier i de undersökta valmanifesten. Målet är att få fram uppgifter om hur stor andel av ett manifests totala antal meningar som handlar om de olika kulturrelaterade variablerna som har valts ut. Dessa andelar kommer sedan att sammanställas och analyseras i resultatdelen, som gäller frågeställningarna om hur mycket de fyra populistpartierna skriver om olika kulturområden i valmanifesten. Datasetet gör det också möjligt att särskilja på huruvida man pratar i positiva eller negativa ordalag om de olika kulturfrågorna.

Eftersom en kvantitativ innehållsanalys ger en rätt bred bild av hur populistpartierna pratar om kulturpolitik kommer även en kompletterande mer kvalitativ textanalys att genomföras. I den kvalitativa delen kommer jag att undersöka och redogöra för vad det egentligen är som populistpartierna i Norden säger om de kulturpolitiska områdena och hur de uttrycker sig därvidlag.

3.3 Analysernas genomförande och reliabilitet

Nu är det dags att gå vidare till analysdelen av undersökningen. Först presenteras den kvantitativa innehållsanalysen av valprogrammen för de populistiska partierna Sverigedemokraterna, Dansk Folkeparti, Fremskrittspartiet och Sannfinländarna i Norden. Den kvantitativa innehållsanalysen kommer att vara tudelad. Första delen baseras på MRG/CMP:s val av sakfrågekategorier i valprogrammen och den andra delen av innehållsanalysen består av att specifikt registrera och undersöka kulturpolitik-ståndpunkter i de utvalda valprogrammen som inte blivit kodade tidigare, enligt MRG/CMP:s metodik. I den delen kommer jag att räkna meningar som rör de kategorier som har att göra med kulturpolitik och relatera dessa uttalanden till det totala antalet meningar i respektive valmanifest. Analysen kommer att bestå av fyra olika partier och deras fyra senaste valprogram inför riksdagsval/parlamentsval. De kategorier som valts att inkluderas är *Kultur*, *Det nationella sättet att leva* och *Multikulturalism* (Volkens, o.a., 2018).

Som tidigare nämndes, kommer de fyra senaste parlamentsvalen i respektive land att inkluderas. Med hjälp av databasen som *Manifesto Project* tillhandahåller kommer jag att per valmanifest observera hur stor procentuell andel av valmanifestets totala antal meningar som klassificerats i de olika kulturkategorierna. Det framkom att valmanifesten inför det senaste parlamentsvalet i alla de länder som inkluderats i studien inte ännu har blivit kodade av projektet. Det betyder att jag var tvungen att göra en egen kodning av dessa valmanifest. Det handlar om Sverigedemokraternas valmanifest år 2018, Fremskrittspartiets valmanifest år 2017, Dansk Folkepartis valmanifest år 2015 samt Sannfinländarnas val år 2015. Nedan förklaras tillvägagångssättet för den egna kodningen.

Först räknade jag det totala antalet meningar i respektive valmanifest. Efter det registrerade jag antalet meningar som kunde klassificeras i de olika kulturpolitiska kategorierna som *Manifesto Project* använt sig av i sitt kodningsarbete, dvs. *Kultur (positiv)*, *det nationella sättet att leva (positiv/negativ)* samt *multikulturalism (positiv/negativ)*. Därefter dividerades antalet meningar per kategori med det totala antalet meningar i manifestet och multiplicerades med 100 för att få procentuella andelar per kategori.

För att kontrollera den egna kodningens tillförlitlighet, dess reliabilitet, utfördes ett reliabilitetstest vilket presenteras här nedan.

Den kvantitativa innehållsanalysen kommer sedan att övergå till den kvalitativa textanalysen där de avsnitt i valmanifesten där de populistiska partierna Sverigedemokraterna, Fremskrittspartiet, Dansk Folkeparti och Sannfinländarna uttryckte kulturpolitik-ståndpunkter analyseras närmare. Denna kompletterande analys avgränsas till det senaste valmanifestet per land.

Gällande de egna kodningarna i den kvantitativa innehållsanalysen har jag som sagt utfört ett reliabilitetstest för att säkra kodningarnas tillförlitlighet. Genom att göra ett reliabilitetstest kan man vara säker på att kodningen, i detta fall kategoriseringen av meningar i kategorierna *kultur*, *det nationella sättet att leva* och *multikulturalism*, är reliabelt gjorda. I denna undersökning har jag använt mig av

Holstis (1969) reliabilitetstest. Jag valde att utföra reliabilitetstestet på kodningen av Sverigedemokraternas valprogram från 2018. En annan kodare, förutom jag själv, kodade enligt mina instruktioner Sverigedemokraternas valprogram från 2018. Denna kodare skulle i manifestet identifiera meningar som handlade om kultur och koda dessa i de tre kategorierna som jag själv tidigare kodat meningar i: *kultur*, *det nationella sättet att leva* och *multikulturalism*. Ju fler meningar som jag och den andra kodaren har identifierat och klassificerat på samma vis, ju högre blir interreliabiliteten. I detta fall ser reliabilitetstestet ut på följande sätt:

$$r = \frac{2 \times M}{N^1 + N^2}$$

$N1$ betyder antalet meningar i manifestet som kodare 1 (i detta fall jag själv) valt att klassificera. $N2$ avser antalet meningar som den andra kodaren klassificerat. M tyder på antalet meningar som kodare 1 och kodare 2 kategoriserat på samma sätt. Formeln ger en reliabilitetskoefficient (r), som varierar mellan 0 och 100. I praktiken är denna koefficient en procentsats (andelen av alla kodningsbeslut som båda kodarna klassificerat på samma vis). En hög reliabilitet brukar sägas föreligga om $r \geq 0,90$ (alltså 90 %). Här följer testvärdena per kategori:

Kultur:

$$r = \frac{2 \times 3}{3 + 3} = 1,0$$

Det nationella sättet att leva:

$$r = \frac{2 \times 14}{14 + 16} = 0,93$$

Multikulturalism:

$$r = \frac{2 \times 30}{31 + 30} = 0,98$$

Testresultaten indikerar således en mycket god interreliabilitet.

4 Resultat

Nu är det dags att presentera resultatet och det som jag kommit fram till i undersökningen. Avsikten med undersökningen är som sagt att få kunskap om hur fyra populistiska partier i Norden uppmärksammar och ser på kulturpolitiska områden i sin politik. För att ha fått svar på detta har jag i denna undersökning analyserat Sverigedemokraternas, Framskrittspartiets, Dansk Folkepartis och Sannfinländarnas valmanifest. Jag har fokuserat på 2000-talet och inkluderat de fyra senaste parlamentsvalen per land. Jag kommer i tur och ordning att fokusera på de tre kulturellerade domäner som inkluderats i kodningen i *Manifesto Project*-databasen. Först presenteras resultatet för ”*Kultur*”, sedan presenteras resultatet för domänen ”*Det nationella sättet att leva*” och slutligen presenteras resultatet för domänen ”*Multikulturalism*”. Resultaten kommer att presenteras både utifrån den kvantitativa analysen (kvantitativa trender) och utifrån den kvalitativa analysen (textanalytiska observationer). Slutligen kommer resultaten att sammanfattas i ett summerande kapitel.

4.1 Kultur

4.1.1 Kvantitativa trender

Till domänen *kultur* hör alltså meningar med positiva benämningar av bland annat finansiering av kultur- och fritidsanläggningar, inklusive sport och konst. Till positiva benämningar av *kultur* hör även viljan att finansiera museer, konstgallerier och bibliotek (Volkens, o.a., 2018). Det totala antalet meningar som handlar om kultur i den estetiska bemärkelsen har blivit kodat i valmanifesten och sedan blivit jämfört med det totala antalet meningar i hela manifestet. Resultatet av det är den procentuella andelen meningar som behandlar *kultur* på ett positivt sätt. Tabellerna 2–5 nedan visar hur stor andel av valmanifestens meningar som klassificerats till denna kulturkategori.

Tabell 2: Kultur: Sverigedemokraterna

	Valår				Totalt
	2006	2010	2014	2018	
Andelen meningar som behandlar kultur på ett positivt sätt (%)	2,4	0,00	2,2	0,7	1,0
Totala antalet meningar	202	204	316	388	1 110

Tabell 32: Kultur: Fremskrittspartiet

	Valår				Totalt
	2005	2009	2013	2017	
Andelen meningar som behandlar kultur på ett positivt sätt (%)	3,0	5,2	5,1	3,8	4,4
Totala antalet meningar	2 638	2 011	2519	2442	9 610

Tabell 4: Kultur: Dansk Folkeparti

	Valår				Totalt
	2005	2007	2011	2015	
Andelen meningar som behandlar kultur på ett positivt sätt (%)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totala antalet meningar	50	47	346	41	484

Tabell 5: Kultur: Sannfinländarna

	Valår				Totalt
	2003	2007	2011	2015	
Andelen meningar som behandlar kultur på ett positivt sätt (%)	0,00	0,00	0,3	0,1	0,2
Totala antalet meningar	187	583	1 483	1 587	3 840

Utgående från tabellerna 2–5 märker man att andelen meningar i manifesten som handlar om kultur är påfallande låg för samtliga partier och valår.

Förutom att tabellerna ovan presenterar den procentuella andelen meningar som handlar om *kultur* per valår, har även en total procentuell andel för de meningar som handlar om *kultur* i samtliga valårs valmanifest räknats ut per land. Sverigedemokraterna har en procentuell andel på 1,0 % av den totala mängden meningar i alla fyra valmanifest, som är 1 110 meningar. Fremskrittspartiets totala procentuella andel är 4,4 % av det totala antalet meningar (9610). Dansk Folkeparti har en procentuell andel på 0 % av det totala antalet meningar (486) och Sannfinländarna har 0,2 % av 3 840 meningar.

Det mest iögonfallande i dessa tabeller gäller Dansk Folkeparti och den totala frånvaron av meningar som rör denna kulturkategori under samtliga valår. Dansk Folkeparti nämner alltså inte kultur i en estetisk bemärkelse i sina program överhuvudtaget.

Däremot ser man att Fremskrittspartiets manifest över tid har en rätt jämn fördelning av meningar som handlar om kultur. Den högsta andelen meningar som behandlar kultur på ett positivt sätt finns i 2009 års manifest då den procentuella andelen var 5,2 %. Gällande Sverigedemokraternas valmanifest kan noteras att den procentuella andelen meningar som faller inom kulturdomänen varierar en hel del över tid, från 2,4 % till 0 %, sedan 2,2 % och sedan ner till 0,7 %. Detta är intressant och jag ska återkomma till detta i ett senare skede. Sannfinländarnas manifest uppvisar, såsom Dansk Folkepartis, väldigt låga procentuella andelar meningar som innehåller positiva uttalanden kring kultur, men inte lika låga värden som Dansk Folkepartis manifest. Sannfinländarnas manifest i sin tur saknar helt meningar om estetisk kultur i alla val förutom 2011 och 2015, vilket kan betyda att det blivit mer relevant att prata om kultur i valrörelserna under senare tid.

4.1.2 Textanalytiska observationer

Som framkom ovan, uppmärksammades kultur väldigt litet i valmanifesten. Det man kan börja med att nämna är att Dansk Folkeparti inte överhuvudtaget nämnde kultur enligt den kategorisering som *Manifesto Project* följt. Dansk Folkepartis

valprogram visade sig utstråla väldigt ”simpel” politik, riktat mot den ”vanliga medborgaren”.

Som framgick av den kvantitativa delen av undersökningen, hade Fremskrittspartiets valmanifest den högsta procentuella andelen kulturklassificerade meningar bland samtliga partiets manifest. Fremskrittspartiet hade till och med ett eget kapitel om kultur i alla sina valmanifest som undersöktes, vilket skiljer partiet från de övriga undersökta partierna. I varje valmanifest som Fremskrittspartiet gått till val med finns ett skilt kapitel för ”Kultur”, ”Kulturupplevelser” eller ”Kultur och Idrott”, vilket ger en känsla av att partiet värdesätter kulturen relativt högt i sina valprogram.

De huvudpunkter som lyfts fram i Fremskrittspartiets valmanifest gällande kultur är främst betydelsen av ett levande kulturliv och hur det för med sig livskvalitet. Fremskrittspartiet önskar en kulturpolitik med så liten politisk styrning som möjligt. Fremskrittspartiet inleder kapitlet om ”kultur og idrett” i valmanifestet från år 2009 på följande sätt:

”Fremskrittspartiet ønsker et levende kulturliv, med minst mulig politisk styring, basert på personlig engasjement og frivillighet. Kultur er et vidt begrep som omfatter alt som kjennetegner nasjonen og folket. Den er resultatet av de valg og verdier en har samlet seg om – både åndelige og materielle. Det er en viktig oppgave å verne om vår kulturarv” (Fremskrittspartiet, 2009, s. 71).

FrP vill främst se att ett tätare samarbete mellan kulturen och näringslivet byggs upp och att kulturlivet i allt högre grad bör utvecklas och ses som en näring som ska kunna finansiera sig själv. FrP vill heller inte att politikerna ska avgöra vilken konstform som är ”god kultur” genom val av offentlig finansiering. Ändå ser man att partiet starkt prioriterar kultur som gynnar det norska traditionella kulturarvet, såsom arkiv, bibliotek och museer. Annat som lyfts fram som viktigt är språket, vilket FrP menar att är den viktigaste delen av Norges kulturarv.

Även om partierna främst betonar det traditionella kulturarvet, så är det värt och intressant att nämna att Sverigedemokraterna i 2005 års valmanifest nämner att:

”kulturell mångfald är lika nödvändig för mänskligheten som biologisk mångfald är för naturen. De skilda kulturerna är mänsklighetens gemensamma arv och bör erkännas och skyddas till allas gagn” (Sverigedemokraterna, 2005, s. 5).

Här får man en känsla av att det inte endast är den traditionella kulturen (museer, bibliotek och arkiv) som är viktig för partiet. Sverigedemokraterna definierar kultur i valmanifestet från år 2005 på följande sätt: ”den omgivning av självklarheter, minnen och föreställningar som vi lever i och som vi är med om att forma” (Sverigedemokraterna, 2005, s. 6). Sverigedemokraterna har även i sin definition av nationens kultur tillfogat språk, religion, lojaliteter och ursprung för att få en fullständig definition (Sverigedemokraterna, 2005).

Sverigedemokraterna vill förstärka satsningen på språkundervisning i svenska, samt öka respekten och förståelsen för det svenska kulturarvet. Därför vill Sverigedemokraterna ge sitt stöd till de organisationer, föreningar och verksamheter som vill bevara, levandegöra och synliggöra det svenska kulturarvet. I övrigt nämner inte SD något uppseendeväckande om kultur, förutom att partiet vill jobba för ett upprätthållande av den svenska kulturen och att man är stolt över den särpräglade kultur och historia som landet har. Något som ännu kan nämnas som intressant, och som både Fremskrittspartiet och Sverigedemokraterna lyft fram, är stödet för det *kristna* kulturarvet.

Sannfinländarna är i sina valmanifest, precis som Fremskrittspartiet och Sverigedemokraterna, inne på hur viktigt det traditionella kulturarvet är. Sannfinländarna lyfter i sina valmanifest upp exempel på sådan kultur som de gärna värnar om, såsom Edelfelts och Gallen-Kallelas målningar och Sibelius symfonier. Dessa representerar enligt Sannfinländarna den äkta finska identiteten och lyfter fram nationaliteten vilket enligt partiet är mycket viktigt. Sannfinländarna betonar att de stöd som staten ger till kultur ska gagna sådana projekt som stärker den finska identiteten. De nämner även att ”postmodern konst” inte bör få statligt stöd utan bör finansieras privat av personer eller institutioner.

4.1.3 Sammanfattning: Kultur

Sammanfattningsvis kan man säga att *kultur* i den betydelse begreppet har i *Manifesto Project* (Volkens, o.a., 2018), inte varit särskilt framträdande i de nordiska populistpartiernas valmanifest under 2000-talet. Dock fanns det en del uttalanden om kultur och dess positiva effekter, främst i Fremskrittspartiets valprogram men även till viss del i Sverigedemokraternas och Sannfinländarnas program. Den övergripande trenden i manifesten var fokuset på den traditionella, nationalistiska kulturen och bevarandet av ländernas historiska och kulturella arv. Det temat fanns i Sverigedemokraternas, Fremskrittspartiets och Sannfinländarnas valmanifest. Det man också kan observera när man läser valmanifesten är Dansk Folkepartis totala utelämnande av kulturdiskussion i sina valmanifest. Fokuset hos Dansk Folkepartis valmanifest ligger på de två andra kulturrelaterade domänerna som är inkluderade i undersökningen. I följande kapitel avhandlas domänen *Det nationella sättet att leva*.

4.2 Det nationella sättet att leva

4.2.1 Kvantitativa trender

Tabellerna 6–9 redovisar hur stor andel av meningarna i partiernas valmanifest som klassificerats i den kulturrelaterade kategorin *det nationella sättet att leva*.

Tabell 6: Det nationella sättet att leva: Sverigedemokraterna

	Valår				Totalt
	2006	2010	2014	2018	
Andelen meningar som behandlar det nationella sättet att leva på ett positivt sätt (%)	11,0	12,2	9,8	3,6	8,3
Andelen meningar som behandlar det nationella sättet att leva på ett negativt sätt (%)	0,00	0,00	0,1	0,00	0,00
Totala antalet meningar	202	204	316	388	1 110

Tabell 7: Det nationella sättet att leva: Fremskrittspartiet

	Valår				Totalt
	2005	2009	2013	2017	
Andelen meningar som behandlar det nationella sättet att leva på ett positivt sätt (%)	0,5	0,1	2,4	5,9	1,8
Andelen meningar som behandlar det nationella sättet att leva på ett negativt sätt (%)	0,00	0,00	0,1	0,00	0,00
Totala antalet meningar	2 638	2 011	2 519	2 442	9 610

Tabell 8: Det nationella sättet att leva: Dansk Folkeparti

	Valår				Totalt
	2005	2007	2011	2015	
Andelen meningar som behandlar det nationella sättet att leva på ett positivt sätt (%)	18	8,5	5,5	15,6	7,9
Andelen meningar som behandlar det nationella sättet att leva på ett negativt sätt (%)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totala antalet meningar	50	47	346	41	484

Tabell 9: Det nationella sättet att leva: Sannfinländarna

	Valår				Totalt
	2003	2007	2011	2015	
Andelen meningar som behandlar det nationella sättet att leva på ett positivt sätt (%)	2,7	4,3	10,5	8,2	8,2
Andelen meningar som behandlar det nationella sättet att leva på ett negativt sätt (%)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totala antalet meningar	187	583	1483	1 587	3 840

Tabellerna ovan visar att denna kulturpolitiska diskurs är mera framträdande än den som handlade om den estetiska kulturen. *Det nationella sättet att leva* handlar mycket om huruvida partierna ifråga uttrycker sig nationalistiskt och patriotiskt eller inte. *Det nationella sättet att leva* kan också handla om känslan om ett lands gemensamma identitet och om huruvida partiet anser detta vara viktigt eller inte (Volkens, o.a., 2018).

Något som sticker ut i tabellerna ovan är att partierna nästan aldrig uttalar sig om det nationella sättet att leva på ett negativt sätt. Enda undantaget är Fremskrittspartiets valmanifest från år 2013, där 0,1 % av meningarna handlar om detta. Vad FrP nämner i just det programmet återkommer jag till.

När det kommer till andelen meningar i valmanifesten som behandlar *det nationella sättet att leva* på ett positivt sätt, redovisar tabellerna högre procentuella andelar. Dansk Folkepartis valmanifest från 2005 och 2015 uppvisar en relativt hög procentuell andel meningar som handlar om *det nationella sättet att leva* på ett positivt sätt. Som lägst består Dansk Folkepartis valmanifest av 5,5 procent meningar om denna kulturdomän (valet år 2011). Dansk Folkepartis totala procentuella andel för samtliga valårs valmanifest gällande *det nationella sättet att leva* på ett positivt sätt är 7,9 % av det totala antalet meningar av alla program (484).

Det parti vars valmanifest totalt sett (dvs. för samtliga valår) har den högsta andelen meningar som handlar om *det nationella sättet att leva* på ett positivt sätt är Sverigedemokraterna (8,3 % av samtliga meningar i de fyra manifesten). Över tid ser man dock en neråtgående trend. I 2006 års manifest var procentandelen 11 % medan den i 2018 års manifest har sjunkit till 3,6 %.

Den näst högsta totala procentuella andelen meningar som rör denna kulturdomän för samtliga valår återfinns i Sannfinländarnas valmanifest: 8,2 % av det totala antalet meningar från alla år som är 3 840 meningar. Den lägsta andelen meningar som behandlar *det nationella sättet att leva* på ett positivt sätt finns i

Fremskrittspartiets valmanifest, totalt sett 1,8 % av samtliga valårs meningar i valmanifesten (9 610 meningar). Som högst är denna andel i Fremskrittspartiets valmanifest år 2017 (5,9 %).

4.2.2 Textanalytiska observationer

Ovan framgick att Sverigedemokraterna är det parti som totalt sett oftast talat om det nationella sättet att leva i sina valmanifest. I programmet från valet år 2010 väljer Sverigedemokraterna att gång på gång nämna ”I vårt Sverige...”, vilket upprepas väldigt ofta. Till exempel skriver partiet: ”Vårt Sverige är världens tryggaste land”, ”Sverigedemokraterna är ett parti som i alla lägen sätter svenska intressen i första rummet”, ”I vårt Sverige känner medborgarna kulturell samhörighet och därigenom en naturlig tillit till andra medborgare, rättsväsende och lagstiftare” (Sverigedemokraterna, 2010).

Denna typ av meningar upprepas väldigt ofta och därför har den procentuella andelen meningar som uppehåller sig kring det *nationella sättet att leva* på ett positivt sätt blivit hög. Sättet att skriva ”I vårt Sverige”, klassas här som rätt patriotiskt, vilket *Manifesto Project* (Volkens, o.a., 2018) kategoriserar som *det nationella sättet att leva*, vilket bidragit till att procentandelen meningar som rör denna domän blivit hög. Andra punkter som lyfts fram är bland annat att Sverigedemokraterna vill införa det svenska språket som det enda tillåtna samtalsspråket i skolorna, förutom under språklektionerna.

Sverigedemokraterna nämner i sina andra program att partiet är ett demokratiskt nationalistiskt parti och i 2005 års valprogram nämner de att nationalismen och önskan om ett demokratiskt styrelseskick är det som är de mest grundläggande principerna i deras ideologi. SD:s viktigaste mål är att skapa en fungerande rättsstat, en stark gemensam identitet och ett tryggt harmoniskt och solidariskt samhälle med så hög grad av etnisk och kulturell likhet bland befolkningen som möjligt (Sverigedemokraterna, 2005). SD vill att Sverige ska förbli Sverige och de vill återskapa det folkhem som en gång existerade. I 2014 års valmanifest skriver SD om olika förändringar som de vill få igenom, och nämner bland annat att de vill ha:

”en återgång till den assimileringspolitik som gällde fram till mitten av 1970-talet och som innebär att det är invandrarna som skall anpassa sig till Sverige och inte tvärtom” (Sverigedemokraterna, 2014, s. 7).

SD nämner också frekvent hur stolt partiet är över Sveriges kultur, traditioner och vackra kulturmiljöer och partiet vill berätta för läsaren hur det ”kan göra ett fint land ännu bättre” (Sverigedemokraterna, 2014). I de tidigare valmanifesten (framförallt valprogrammet inför valet år 2006) kan man urskilja mycket tal om solidaritet, identitet och kulturarv och hur viktigt det är att Sverige bevarar detta (Sverigedemokraterna, 2005). Sverigedemokraterna nedtonar detta tema senare.

Något som förenar alla partier som denna analys inkluderar är deras negativa syn på EU. Bland annat kräver Sverigedemokraterna en ny folkomröstning om EU-medlemskapet med målet att Sverige snarast möjligt ska lämna EU. Dansk Folkeparti skriver i 2011 programmet följande:

”EU tiltager sig mere magt over Danmark og det danske folk. En enorm del af den lovgivning, vi har, kommer som ordre fra Bruxelles. Dansk Folkeparti siger nej til denne forfærdelige udvikling. Vi siger klart og tydeligt: EU skal ikke bestemme i Danmark! Det skal kun det danske folk – igennem vore demokratiske valg (Dansk Folkeparti, 2011).

Sannfinländarna uttrycker sin åsikt om EU på det sättet att de inte vill att EU ska ha någon stor makt över fosterlandet och är på det sättet väldigt EU-kritiska. Deras politik och deras partinamn baserar sig enligt dem på finsk historia och finsk kultur och enligt Sannfinländarna ska fosterlandet och finskheten sammanföra människor över sociala gränser och inkomstklyftor.

För Dansk Folkeparti är värnandet om Danmarks historia och dess kulturarv det allra viktigaste och därtill vill partiet se till att en starkare gränskontroll återinförs.

Fremskrittspartiet står fast vid en aktiv integrationspolitik som bygger på norska lagar, normer och värderingar som ska gälla för hela befolkningen. Partiet har även en önskan om att satsa på norsk kultur och det norska kulturarvet där integration

och intryck från andra kulturer enligt partiet bör föregå i naturlig takt och inte vara en offentlig uppgift, något som partiet nämner i samtliga valmanifest.

4.2.3 Sammanfattning: Det nationella sättet att leva

Analysen visade att valmanifesten inte innehöll textavsnitt som behandlade det nationella sättet att leva i negativt ljus, vilket tyder på att partierna valt att betona den nationalistiska, patriotiska och solidariska synen på samhället. Procentuellt sett fanns det i valmanifesten en relativt hög andel meningar som uttryckte en positiv syn på det *nationella sättet att leva*, speciellt då man jämför med kultur-domänen som jag tidigare analyserade. Valmanifesten fokuserar främst på text kring solidaritet, nationalitet och fosterländsk identitet. Det ligger även mycket tyngdpunkt på integration och betydelsen av ländernas historia och kulturella arv och dess bevarande. Sverigedemokraterna, Fremskrittspartiet, Dansk Folkeparti och Sannfinländarna är alla tämligen EU-kritiska och värnar hellre för en självständig stark nationell identitet och beslutanderätt.

4.3 Multikulturalism

4.3.1 Kvantitativa trender

I kategoriseringen gällande domänen *multikulturalism* har två aspekter behandlats: dels andelen meningar som behandlar *multikulturalism* på ett positivt sätt, dels andelen meningar som behandlar *multikulturalism* på ett negativt sätt. Det som man kan tänkas förvänta sig är att negativa meningar om *multikulturalism* ska ha en högre frekvens än meningar som behandlar *multikulturalism* på ett positivt sätt. Såsom tabellerna 10–13 visar så bekräftar analysresultaten denna förväntning.

Tabell 10: Multikulturalism: Sverigedemokraterna

	Valår				Totalt
	2006	2010	2014	2018	
Andelen meningar som behandlar multikulturalism på ett positivt sätt (%)	0,5	0,00	0,6	0,0	0,2
Andelen meningar som behandlar multikulturalism på ett negativt sätt (%)	5,4	7,4	4,1	7,9	6,3
Totala antalet meningar	202	204	316	388	1 110

Tabell 11: Multikulturalism: Fremskrittspartiet

	Valår				Totalt
	2005	2009	2013	2017	
Andelen meningar som behandlar multikulturalism på ett positivt sätt (%)	0,00	0,2	0,4	0,00	0,00
Andelen meningar som behandlar multikulturalism på ett negativt sätt (%)	1,2	4,1	2,5	5,1	3,1
Totala antalet meningar	2 638	2011	2 519	2 442	9 610

Tabell 12: Multikulturalism: Dansk Folkeparti

	Valår				Totalt
	2005	2007	2011	2015	
Andelen meningar som behandlar multikulturalism på ett positivt sätt (%)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Andelen meningar som behandlar multikulturalism på ett negativt sätt (%)	2,0	14,9	16,2	16,9	14,7
Totala antalet meningar	50	47	346	41	484

Tabell 3: *Multikulturalism: Sannfinländarna*

	Valår				Totalt
	2003	2007	2011	2015	
Andelen meningar som behandlar multikulturalism på ett positivt sätt (%)	0,00	0,2	1,5	0,00	0,01
Andelen meningar som behandlar multikulturalism på ett negativt sätt (%)	3,2	5,2	4,7	5,3	4,9
Totala antalet meningar	187	583	1 483	1 587	3 840

Den högsta frekvensen av meningar med positiva beskrivningar av *multikulturalism* finns i Sannfinländarnas valprogram från 2011 (1,5 % av samtliga meningar). Den totala andelen sådana meningar i samtliga valmanifest som Sannfinländarna producerat är 0,01 % av totalt 3 840 meningar. Då det gäller negativt färgade meningar om multikulturalism är motsvarande procentuella andel högre: 4,9 % av samtliga 3 840 meningar. Sett över tid var andelen negativa meningar om multikulturalism högst i 2015 års valmanifest. Vad som uttrycktes då redogörs närmare för i den kvalitativa delen.

Även Sverigedemokraterna inkluderade positivt inriktade meningar om multikulturalism i sina manifest (0,2 % av samtliga 1 100 meningar i alla valårs manifest). Även i detta fall var andelen negativa meningar om multikulturalism i samtliga manifest betydligt högre (6,3 % av totalt 1 100 meningar). Den högsta andelen noteras i 2018 års valmanifest, 7,9 % av manifestets totala antal meningar.

Trenden om att andelen meningar som behandlar *multikulturalism* på ett negativt sätt är högst under det senaste valet kan också observeras när det kommer till Fremskrittspartiets valmanifest, där den högsta procentandelen (5,1 %) noteras år 2017 (Fremskrittspartiet, 2017). I Fremskrittspartiets samtliga valmanifest är 3,1 % av det totala antalet meningar (9 610 meningar) negativa beskrivningar av multikulturalism.

Dansk Folkeparti är det parti som mest frekvent inkluderar negativt färgade meningar om multikulturalism i sina valmanifest. Dessutom har Dansk Folkeparti inte en enda positiv mening om *multikulturalism* i sina manifest under de

undersökta åren. Av valmanifestens samtliga meningar består 14,7 % av meningar som uttrycker en negativ hållning gentemot multikulturalism. Även i detta fall är andelen högst i det senaste valets manifest, 16,9 %.

Det som blir intressant att närmare studera i den följande kvalitativa delen av undersökningen är på vilket sätt partierna i det senaste valet per land beskriver multikulturella frågor på ett negativt sätt.

4.3.2 Textanalytiska observationer

Det som framkom i den kvantitativa delen av undersökningen var att partierna mycket sällan beskrev multikulturella frågor i positiva ordalag. I Sannfinländarnas manifest från år 2011 var 1,5 % av meningarna sådana som beskrev multikulturalism på ett positivt sätt. I det valprogrammet skriver Sannfinländarna att de vill vara öppna för sådan invandring som har neutrala eller positiva effekter på vårt land. Med det menar de att sådana invandrare som ”passar in” i samhället och som klarar av att finansiera sig själva är välkomna. Om invandrarna kan uppskatta samma saker som de vanliga finländarna, är de mer än välkomna och passar då in i Finland (Perussuomalaiset, 2011).

Då det kommer till Sverigedemokraternas positiva omnämningen av *multikulturalism*, är det följande textpassage som gav upphov till att en procentuell andel positivt hållna meningar kunde noteras tidigare: Sverigedemokraterna nämner i sitt program bland annat att:

”kulturell mångfald är lika nödvändig för mänskligheten som biologisk mångfald är för naturen. De skilda kulturerna är mänsklighetens gemensamma arv och bör erkännas och skyddas till allas gagn” (Sverigedemokraterna, 2005, s. 5).

Fremskrittspartiet uttrycker i sina manifest sin åsikt om att de inte accepterar diskriminering av människor på basis av kön, religion eller etnisk tillhörighet. Enligt partiet är alla människor likvärdiga, och det tar avstånd från ojämlik behandling och från rasism (Fremskrittspartiet, 2013).

Gällande negativa meningar om *multikulturalism*, så är frekvensen mycket högre. Dansk Folkeparti är det parti som mest frekvent i manifesten omtalar multikulturalism i negativa termer. Andelen sådana meningar i partiets manifest ökar för varje val. År 2007 börjar de negativa meningarna med att Dansk Folkeparti uttrycker att Danmark inte tjänar på att ta emot fler utlänningar än vad landet kan klara av. Partiet framhåller även sitt krav på att invandrare bör följa danska lagar och grundläggande värderingar såsom jämställdhet, demokrati och yttrandefrihet (Dansk Folkeparti, 2007). I nästa val, år 2011, går Dansk Folkeparti mer in på beskyddandet av Danmark och deras fina land. Dansk Folkeparti skriver att de ”vill göra Danmark lite mera danskt” (Dansk Folkeparti, 2011). Dansk Folkeparti vill även reda upp invandringskrisen genom ökade gränskontroller och genom att få ordning på massinvandringen. Partiet påpekar även här att de kan tänka sig hjälpa ”äkta invandrare”, som partiet själv beskriver dem, men inte människosmugglare och sådana som kommer till landet för att missbruka danskarnas välfärdssamhälle (Dansk Folkeparti, 2011).

Helst av allt vill Dansk Folkeparti hjälpa invandrarna i deras närområden och i flyktingcenter utanför Danmark. I 2015 års valmanifest är negativiteten kring *multikulturalism* stark och förutom allt som nämnts i tidigare manifest stärks nu den negativa tonen om invandring och multikulturalism ännu mer (Dansk Folkeparti, 2015). Dansk Folkeparti anser att det kommer för många utlänningar till Danmark, inte minst från icke-västliga länder. ”Der kommer igen for mange udlændinge til Danmark – ikke mindst fra ikke-vestlige lande” (Dansk Folkeparti, 2015, s. 2). DF anser vidare att landet inte har kapacitet att integrera dem i den danska gemenskapen och kulturen, och därför ska Danmark inte ta in flera invandrare. Partiet uttrycker även sin åsikt kring utländska kriminella och hur de ska skickas till sitt hemland för bestraffning. Dansk Folkeparti anser även att en terrorberedskap är väldigt viktig och att det ska bli svårare att ta sig in i landet (Dansk Folkeparti, 2015).

Fremskrittspartiet i Norge nämner lite samma punkter som Dansk Folkeparti gör i sina negativt hållna beskrivningar av *multikulturalism*. Framförallt uttrycker partiet sin oro kring invandringen och man vill gärna minska invandringen markant för att

kunna hantera integrationen av invandrarna. Migrationsströmmen år 2015 oroadde partiet mycket och man vill undvika en liknande situation i framtiden (Fremskrittspartiet, 2017). Terror är även något som skrämmer Fremskrittspartiet och därför framhåller partiet behovet av en ökad satsning mot asylkriminalitet och människosmuggling och framförallt vill man få till stånd en skärpt gränskontroll (Fremskrittspartiet, 2017). På samma sätt som Dansk Folkeparti anser Fremskrittspartiet att kriminella utlänningar ska skickas tillbaka till sina hemländer för att där avtjäna sina straff. Något som FrP även uttrycker är att hijab, niqab och burka är kvinnoförnedrande klädesplagg som inte ska användas överhuvudtaget i grundskolan. Detta lyfter partiet fram i flera manifest.

För Sannfinländarna är det väldigt viktigt att integrera de invandrare som kommer till Finland eller som redan har anlänt, för att de så snabbt som möjligt ska följa landets lagar, normer, regler och värderingar. Därför vill partiet även minska invandringen för att öka möjligheterna för att lyckas med integrationen. Sannfinländarna uttrycker även att mångkulturalism inte är bra för den nationella identiteten, vilket för partiet är en väldigt viktig fråga.

Sverigedemokraterna är i sitt senaste valmanifest inne på samma tankebanor som de andra nordiska populistpartierna. Framförallt uttrycker även de sin oro kring invandringen och hur ett pluralistiskt samhälle har medfört ett allvarligt kulturellt hot mot den svenska nationen och dess homogena sammansättning. Enligt Sverigedemokraterna är en sådan politik ”en elakartad kränkning av den nationalistiska principen” (Sverigedemokraterna, 2005, s. 6). Precis som de andra partierna, vill SD införa en obligatorisk utvisning av alla utländska medborgare som begår grövre brott. Annat de lyfter fram är bland annat ett stopp mot islamiseringen av Sverige samt en önskan om ett förbud mot bärandet av heltäckande slöjor på allmänna platser.

I 2018 års valprogram vill Sverigedemokraterna förenkla asyllagstiftningen så att Sverige i framtiden endast ska ta emot asylsökare från Sveriges grannländer samt skärpa kraven för att bli svensk medborgare. De uttalar även sitt missnöje med den okontrollerade invandringen och uttrycker sin oro för att terrorister med krigserfarenheter går fritt på Sveriges gator och utnyttjar Sveriges välfärdssystem.

4.3.3 Sammanfattning: Multikulturalism

Sammanfattningsvis kan man nämna att alla fyra partier i sina valmanifest är tämligen negativa mot *mångkulturalism*, med ett undantag för vissa års valprogram där det framkommer enstaka positiva kommentarer om *mångkulturalism*. Till stor del handlar den negativa diskursen om *multikulturalism* om negativitet kring invandring och asylsökare, främmande kulturer och om den dåliga asylpolitiken och gränskontrollerna.

4.4 Sammanfattning av resultatdelen

Nu när alla tre kategorier av kulturpolitik, dvs. *Kultur, det nationella sättet att leva* och *multikulturalism* har analyserats, kan man konstatera att fokus i de populistiska partiernas valmanifest har legat framförallt på den antropologiska kulturpolitiken; den estetiska kulturen har inte alls tilldragit sig ett likande intresse.

Till den mer breda förståelsen av kultur, som kallas antropologisk kultur, hör samhällets syn på den allmänna livsstilen och levnadssätten. Till detta kan man räkna språk, religion, traditioner, seder, utbildning, sport och medier (Svensson, 2015; Frenander, 2014). I de valmanifest som studerats i denna undersökning handlade *kultur*-domänen mer om den estetiska kulturen, och som framgått av analyserna har den procentuella andelen meningar i valmanifesten som uppehållit sig kring denna kulturkategori inte varit hög. Däremot har en relativt hög andel meningar i manifesten handlat om det *nationella sättet att leva* samt *multikulturalism*.

Det framkom väldigt få uttalanden om kultur och dess positiva effekter i den betydelse *kultur* har i *Manifesto Project* (Volkens, o.a., 2018). Fremskrittspartiet var det parti som mest frekvent uttryckte positiva idéer om kultur. I de valmanifest

som lyfte fram betydelsen av *kultur* låg fokusen främst på den traditionella, nationalistiska kulturen och bevarandet av det kulturella och historiska arvet. Dansk Folkeparti utelämnade kulturdiskussionen totalt i sina valmanifest. Istället fokuserade Dansk Folkeparti på de två andra kulturrelaterade domänerna som inkluderats i undersökningen. Dansk Folkeparti var det partiet som mest frekvent inkluderade negativt hållna meningar om *multikulturalism* i sina valmanifest. Hela 14,7 % av meningarna uttrycker en negativ hållning gentemot *multikulturalism*. Då man ser på utvecklingen över tid kan man nämna att den procentuella andelen meningar som uttrycker en negativ hållning gentemot *multikulturalism* är som högst i alla partiers senaste val. Dansk Folkepartis manifest hade den högsta andelen, 16,9 % av meningarna var negativa omnämningar om multikulturalism (Dansk Folkeparti, 2015). Den negativa diskursen om *multikulturalism* handlar till stor del om negativitet kring invandring och asylsökare, främmande kulturer och om den dåliga asylpolitiken.

Analysen visade även att partierna valt att betona den nationalistiska, patriotiska och solidariska synen på samhället. Partierna fokuserar även på fosterländsk identitet, integration och betydelsen av ländernas historia och kulturella arv och dess bevarande.

Det som även är värt att notera är valprogrammets format och innehåll i sig. Sverigedemokraternas program under 2000-talet är väldigt olik upplagda från år till år. År 2005 kallades programmet för principprogram, eftersom det inte fanns ett speciellt valmanifest då (Sverigedemokraterna, 2005). År 2010 publicerade partiet däremot ett program som hette ”99 förslag för ett bättre Sverige – Sverigedemokraternas kontakt med väljarna 2010–2014”. Detta program är mer uppbyggt i punktform och det är i det programmet som frasen ”I vårt Sverige...” förekommer frekvent (Sverigedemokraterna, 2010). Inför valet år 2014 presenterade Sverigedemokraterna däremot ett valmanifest som de kallade för ”Vi väljer välfärd! Sverigedemokratiskt valmanifest – valet 2014”. (Sverigedemokraterna, 2014). Detta program är rätt omfattande och handlar om olika delar av den politik som de vill satsa på. Inför valet år 2018 har de publicerat ett rätt liknande program som inför 2014, dock lite mer avskalat och kortare. Samma huvudpunkter tas dock upp i båda programmen. 2018 års program saknar dock ett

kulturpolitiskt programavsnitt, något som däremot 2014 års program har (Sverigedemokraterna, 2018).

Sannfinländarnas program är rätt likartade över tid. År 2003, 2007 och 2011 har de publicerat liknande valprogram, som de kallar för ”Perussuomalaisten eduskuntavaaliohjelma”. År 2015 publicerades dock inget specifikt valprogram, utan istället publicerade Sannfinländarna sju olika program som handlade om deras politik och riktlinjer inför valet år 2015 (Perussuomalaiset, 2015). I det programmet var det fokus på språk, utbildning, invandring, landsbygden, socialpolitik, ekonomi och säkerhet.

Fremskrittspartiet har överlag publicerat väldigt långa program, vilket har att göra med att de kallar dem för principprogram istället för valprogram. Programmen har publicerats inför valen, men istället för att kallas valmanifest eller valprogram är de mer omfattande principprogram. Överlag kan man säga att Fremskrittspartiets principprogram är väldigt lika varandra till utseende och innehåll, vilket också märks på att andelen meningar om *kultur, det nationella sättet att leva* och *multikulturalism* är rätt konstant över tid.

Det övergripande intrycket av Dansk Folkepartis valprogram är att de är rätt ”enkelt” skrivna. Dansk Folkeparti riktar verkligen sina manifest till den ”vanliga medborgaren”, genom att simpelt och med lätt språk förklara sina idéer och åsikter. Valprogrammen är fyllda med bilder och korta textstycken. Som exempel kan man nämna Dansk Folkepartis valprogram från år 2015 som innehåller nästan mer bilder än text, och som har fem enkla underkapitel. ”Danmark skal være et trygt og sikkert land”, ”Et socialt Danmark”, ”Et harmonisk Danmark”, ”Et selvstændigt Danmark” och ”Et sikkert Danmark”, är de underkapitel som finns där (Dansk Folkeparti, 2015). Kapitlen är väldigt korta med en klar vision över vad partiet vill med sin politik. Programmen är även väldigt fokuserade på negativitet kring invandraring.

Dansk Folkeparti använder sig alltså mycket av starka bilder i sina valprogram. Exempelvis då partiet talar om invandring på ett negativt sätt, har det i sina valmanifest från både 2011 och 2015 publicerat en bild på en stor grupp med människor som är framåtböjda och ber (Dansk Folkeparti, 2011) (Dansk Folkeparti,

2015). Då partiet pratar om utländska kriminella och den danska säkerheten, illustreras detta med en bild på en man med svart mask och en kofot. Detta kan ses som väldigt starka bilder och de kan tänkas nå fram till de människor som inte orkar läsa mycket text utan istället låter sig påverkas av starka bilder.

Överlag så skiljer sig inte ländernas valmanifest från varandra så mycket. De program som sticker mest ut är Dansk Folkepartis, främst på grund av manifestens korta texter och starka innehåll.

5 Diskussion

I detta avslutande kapitel kommer jag att knyta ihop min avhandling genom att återgå till den grundläggande frågeställningen och i ljuset av tidigare forskning samt genomgången av undersökningen presentera det sammantagna resultatet och diskutera det.

Målet med avhandlingen var att få en bredare uppfattning om hur populistiska partier uppmärksammar och ser på kulturpolitiska frågor. I den teoretiska referensramen presenterades tidigare forskning kring just temat populistpartiers syn på kulturpolitik, och redan i referensramen orienterade jag mig mot en nordisk undersökning av kulturpolitik. För att kunna undersöka populistpartiers uppmärksamhet och syn på kulturpolitik var det först nödvändigt att reda ut begrepp såsom populism och kulturpolitik. Efter att ha definierat begreppen kunde jag närmare studera tidigare forskning kring tematiken för avhandlingen.

I avhandlingen valde jag att koncentrera mig på populistpartier i de nordiska länderna. De partier som inkluderades var Sverigedemokraterna i Sverige, Fremskrittspartiet i Norge, Dansk Folkeparti i Danmark samt Sannfinländarna i Finland.

Tidigare forskning inom detta område har sett på de skandinaviska ländernas populistpartier och tangerat deras syn på kulturpolitik, men någon nordisk jämförande undersökning som inkluderat Sannfinländarna har inte gjorts tidigare. Avsikten med denna avhandling var alltså att få en bred bild av populistpartiernas uppmärksamhet och syn på kulturpolitik i en nordisk kontext. Det övergripande syftet med min avhandling är att bidra med ökad kunskap om hur populistiska partier uppmärksammar och ser på kulturpolitiska frågor. Jag förväntade mig inte stora skillnader inom själva synen på kulturpolitiken, men några skillnader i själva sättet för partierna att uttrycka sig förväntade jag mig att upptäcka. Den centrala frågeställningen i denna avhandling löd:

Vilka likheter och skillnader finns det mellan populistiska partier i de nordiska länderna beträffande hur de uppmärksammar och ser på kulturpolitiska frågor?

För att få svar på frågan valde jag att se på partitexter. Ett parti publicerar inte väldigt ofta texter, och för att hitta relevanta texter för att svara på frågan valde jag att se på populistpartiernas valmanifest/valprogram inför nationella parlamentsval. För varje land inkluderades valmanifest från de fyra senaste parlamentsvalen i respektive land.

För att kunna besvara den centrala frågeställningen valde jag ut två olika aspekter. Den första handlade om förekomst och frekvens. Hur mycket skriver man om olika kulturpolitiska frågor i valmanifesten? Jag ville finna skillnader mellan de fyra nordiska populistpartierna vad gäller hur stor andel av valmanifesten som handlar om olika kulturfrågor. För att svara på detta användes en kvantitativ innehållsanalytisk metod, där jag mätte andelar genom att först observera antalet meningar som handlar om kultur i programmet. Sedan jämfördes det antalet meningar med det totala antalet meningar i hela programmet och på det sättet kunde jag beräkna procentuella andelar gällande meningar som handlade om kultur. För kodningen tog jag hjälp av *Manifesto Project* och dess databas och jag valde att utgå från projektets kulturrelaterade variabler *Culture*, *National Way of Life* och *Multiculturalism* (Volkens, o.a., 2018).

Efter den kvantitativa innehållsanalysen gick jag över till den kvalitativa delen av undersökningen. Jag ville veta vad som uttrycks om kulturfrågorna i valmanifesten, alltså partiernas syn på dessa frågor. Jag studerade här närmare valmanifesttexterna för att urskilja vad som egentligen sägs om olika kulturpolitiska frågor. Skiljer sig de fyra nordiska populistpartierna gällande det man uttrycker om kulturfrågor i valmanifesten?

Det som kom fram i den kvantitativa delen av undersökningen var bland annat att partierna sällan uppehöll sig kring kultur i dess estetiska bemärkelse. Dansk Folkeparti nämnde aldrig estetisk *kultur*, men desto mer frekvent *det nationella sättet att leva* i positiv bemärkelse samt negativa ställningstaganden om *multikulturalism*. Dansk Folkepartis valprogram var enkla, enkla och riktade till

den ”vanliga medborgaren”, och programmen kan uppfattas som rätt nationalistiska, patriotiska och främlingsfientliga. Dansk Folkeparti väljer att ofta värna om Danmarks historia och kulturarv och dessutom betonas en starkare gränskontroll. En slutsats som man kan dra är att Dansk Folkeparti är det parti som i undersökningen har den mest ”negativa” synen på modern kulturpolitik, och den mest ”positiva” synen på nationalism och det traditionella kulturarvet. Dansk Folkepartis valmanifest har den högsta andelen meningar som omtalar *multikulturalism* i negativ bemärkelse och i texterna framkommer tydligt att partiet är emot invandring och kulturella impulser från utlandet. För Dansk Folkeparti är det viktigt att integrera de invandrare som kommer till Danmark, men man påpekar att Danmark inte har kapacitet till detta längre och därför vill partiet minska invandringen kraftigt.

Fremskrittspartiet hade de absolut längsta valprogrammen (totalt 9 610 meningar). Fremskrittspartiet skiljer sig från de andra partierna i det avseendet att det har ett skilt kapitel för kultur i samtliga valmanifest. Viktigt att påpeka här är att Fremskrittspartiet inte publicerat något specifikt valprogram i dessa val, utan istället har de publicerat ett längre principprogram inför varje stortingsval. Fremskrittspartiet uttrycker i sina program en rätt positiv syn på *kultur* och anser bland annat att ett levande kulturliv för med sig livskvalitet. Fremskrittspartiet önskar en kulturpolitik med en så liten politisk styrning som möjligt och de vill inte att politikerna ska avgöra vad som är god kultur. Precis som Dansk Folkeparti är Fremskrittspartiet inne på att bevara landets historia, men även det traditionella kulturarvet lyfts fram och man framhåller behovet av satsningar på arkiv, bibliotek och museer. Annat som är viktigt för Fremskrittspartiet är språket, idrotten och bevarandet av naturarvet. För Fremskrittspartiet är det även viktigt att satsa på norsk kultur och kulturarv där integration och intryck från andra kulturer inte bör forceras. Fremskrittspartiet oroar sig för invandringen och vill därför minska den markant för att kunna hantera integreringen av dem som kommer till Norge.

Sverigedemokraterna i sin tur står för en traditionell kulturpolitik med det traditionella, nationalistiska kulturarvet i fokus. Sverigedemokraterna vill ge sitt stöd till de organisationer, föreningar och verksamheter som vill bevara, levandegöra och synliggöra det svenska kulturarvet. Sverigedemokraterna vill även

införa det svenska språket som det enda samtalspråket i skolorna, förutom under språklektionerna. Jag valde att studera domänen *det nationella sättet att leva* för att få en bredare förståelse av detta traditionella kulturarv som antogs komma fram. Sverigedemokraternas valmanifest uppmärksammade *det nationella sättet att leva* frekvent. I 2012 års program upprepar SD meningen ”I vårt Sverige...” vilket tyder på en klart nationalistisk syn på landet (Sverigedemokraterna, 2010). Bland annat nämnde Sverigedemokraterna att de stöder kulturell samhörighet men inte kulturell mångfald. Deras viktigaste mål är att skapa en gemensam identitet och ett tryggt solidariskt samhälle med så hög grad av etnisk och kulturell likhet bland befolkningen som möjligt. Det uttrycks väldigt mycket åsikter om solidaritet, identitet och kulturarv. Sverigedemokraterna uttrycker även sin oro, precis som de andra partierna, för invandring och hur ett pluralistiskt samhälle, enligt partiet, utgör ett hot mot den svenska nationen och den homogena sammansättningen.

Likande mönster kan iakttas då det gäller Sannfinländarna, som även de vill satsa på det traditionella finska kulturarvet. Sannfinländarna ser Edelfelt, Gallen-Kallela och Sibelius som viktiga portalgestalter att bevara i det finska traditionella kulturarvet. Enligt Sannfinländarna representerar dessa konstnärer den äkta finska identiteten och nationaliteten som de starkt håller fast vid. Sannfinländarna nämner även att de inte vill stödja postmodern konst och kultur. För Sannfinländarna är det även väldigt viktigt att man integrerar invandrare in i finska seder, regler och bruk så snabbt som möjligt för att de ska lära sig följa landets normer och regler. Enligt Sannfinländarna är mångkulturalism inte bra för den nationella identiteten, vilken de värnar starkt om.

Så, för att återgå till avhandlingens centrala frågeställning om vad det finns för likheter och skillnader mellan nordiska populistiska partiers sätt att uppmärksamma och se på kulturpolitik, kan man säga att det inte finns särskilt klara skillnader i just synen på kulturpolitik. Det som skiljer länderna och partierna åt är *hur mycket* kulturpolitiska frågor uppmärksammas i valmanifesten. Det som kan ses i resultaten är att det främst är Fremskrittspartiet, men även i viss mån Sverigedemokraterna och Sannfinländarna, som tar upp estetisk kultur, medan Dansk Folkeparti inte nämner den kulturaspekten överhuvudtaget. Partierna fokuserar främst på den

antropologiska delen av kulturpolitiken, dvs. traditioner, kulturarv, språk, moral, kunskap religion, utbildning osv. (Svensson, 2015; Frenander, 2014).

De likheter som fanns mellan de populistiska partierna var främst värnandet om det traditionella, nationella kulturarvet. Samtliga fyra partier såg det som viktigt att värna om landets historia och dess seder och normer. För partierna var det viktigt att bevara och skydda nationaliteten och identiteten och samtliga ville stöda den kulturella samhörigheten men minska den kulturella mångfalden. De fyra partierna ville även samtliga se till att minska invandringen för att kunna bevara den nationella samhörigheten och identiteten. Då det kommer till de invandrare som redan är i landet, betonar samtliga partier att det är ytterst viktigt att integrera dessa till landets egna seder, värderingar och regler.

Resultatet av denna undersökning återspeglade till stor del det som tidigare forskning kommit fram till gällande liknande tematik. Bland annat nämnde Lindsköld (2015) att hon observerat mera nationalism och mångkulturalism än estetisk kultur i de skandinaviska populistpartiernas kulturpolitik. Mitt undersökningsresultat visade, precis som Lindskölds resultat, att mångkulturalismen ses som ett hot mot den nationella kulturen. Beträffande statligt engagemang i kulturpolitiken var alla partier till stor del tämligen överens om att staten ska ha så lite inflytande över kulturen som möjligt, vilket också Lindsköld observerade i sin undersökning. Dock skulle jag vilja påstå att partiet Sannfinländarna inte är lika skeptiskt mot statligt stöd till kulturprojekt som de andra tre partierna är. Det som Sannfinländarna anser vara viktigt är det att stödet riktas till sådana projekt som stärker den finska identiteten och som lyfter fram nationaliteten. Sannfinländarna är även måna om att staten inte bör stöda postmodern kultur och konst. Det visar sig alltså att Sannfinländarna skiljer sig en aning från Sverigedemokraterna, Framskrittpartiet och Dansk Folkeparti då det kommer till detta.

Den övergripande slutsatsen är att kulturpolitik inte är något som partierna fokuserar särskilt mycket på i sina valprogram eller i sin politik överhuvudtaget. Lever vi i en tid där andra aspekter och områden av politiken är mycket viktigare? Det som dock verkar vara viktigt för de populistiska partierna är att värna för den

nationella kulturella identiteten och för den nationella sammanhållningen, fri från utländska kulturella impulser.

Valet av metodik och material i denna undersökning anser jag var relevant, även efter utförandet av undersökningen. Inledningsvis hade jag tänkt analysera endast det senaste parlamentsvalet i respektive land, men ändrade mig och valde att se på flera års valprogram inför valen. I framtida forskning kunde man dock tänka sig att inkludera ytterligare val bakåt i tiden för att få undersökningen bredare. Metoden jag använde mig huvudsakligen av var en kvantitativ innehållsanalys, vilket var relevant eftersom texter analyserades och det fanns ett intresse för frekvensrelaterade frågor i undersökningen. Dock inkluderade jag även en kvalitativ del i undersökningen, där jag granskade valprogrammen mer på djupet för att upptäcka eventuella mönster, trender och likheter/skillnader. Den kvalitativa delen av undersökningen gjorde undersökningen mer täckande.

En fråga som väckts efter utförandet av undersökningen är hur andra nordiska (icke-populistiska) partier ser på kulturpolitiska frågor. Är kultur och konst en central del i de andra partiernas valprogram, eller är det något som hamnar i skuggan av alla andra politiska frågor? Det vore intressant att jämföra icke-populistiska partiers valmanifest med de populistiska partiernas valmanifest och eventuellt kartlägga skillnader i hur man talar om nationell identitet och kulturarv.

Litteraturförteckning

- Albertazzi, D., & McDonnell, D. (2015). *Populists in Power*. New York: Routledge.
- Betz, H.-G. (1994). *Radical Right-Wing Populism in Western Europe*. London: Palgrave Macmillan.
- Blomgren, R., & Johannisson, J. (2013). Kulturpolitik, styrning och legitimitet i svenska regionala kulturplaner. *Tidskrift för studier av Öresundsregionens historia, kultur och samhällsliv*, nr 5.
- Dahl, P. (den 15 11 2017). *YLE* . Hämtat från Yle.fi.
- Dansk Folkeparti. (2005). *Valgbrochure 2005*. Danmark: Dansk Folkeparti.
- Dansk Folkeparti. (2007). *Valgbrochure 2007*. Danmark: Dansk Folkeparti.
- Dansk Folkeparti. (2011). *Valgkamp 2011: det er dit land - det er dit valg*. Danmark: Dansk Folkeparti.
- Dansk Folkeparti. (2015). *Tryghed og tillid – det er dit valg*. Danmark: Dansk Folkeparti.
- Fernander, A. (2010). *Arkitekter på armlängds avstånd: Att studera kulturpolitik*. Borås: Valfrid.
- Fremskrittspartiet. (2005). *Prinsipp- og handlingsprogram 2005–2009*. Fremskrittspartiet.
- Fremskrittspartiet. (2009). *Fremskrittspartiets prinsipper 2009-2013*. Fremskrittspartiet.
- Fremskrittspartiet. (2013). *Fremskrittspartiet prinsippprogram 2013-2017*. Norge: Fremskrittspartiet.
- Fremskrittspartiet. (2017). *Prinsipp- og handlingsprogram 2017 - 2021*. Norge: Fremskrittspartiet.

- Frenander, A. (2014). *Kulturen som kulturpolitikens stora problem: diskussionen om svensk kulturpolitik fram till 2010*. Möklinta: Gidlunds förlag.
- Holsti, O. R. (1969). *Content Analysis for the Social Sciences and Humanities*. Boston: Addison-Wesley.
- Hugoson, Rolf. (2000). *Vad är kulturpolitik; En fråga om retorik*. Umeå, Sverige
- Hylland, O. M. (2011). Fremskrittspartiets kulturpolitikk - kulturpolitisk opposisjon i utvikling. *Nordisk kulturpolitisk tidskrift*, 14(1–2), 51–70.
- Häyrynen, S. (2006). *Suomalaisen yhteiskunnan kulttuuripolitiikka*. Jyväskylä: Minerva.
- Integrationsverket. (2006). *Populism och främlingsmisstro: Sverige i Europa*. Integrationsverkets skriftserie VI. Norrköping: Elanders.
- Jungar, A.-C. (2009). Populismens många ansikten. *Framtider*, nr 2, 15–19.
- Jungar, A.-C. (2017). *Populism i Norden*. Helsingfors: AGENDA.
- Kaltwasser, C. R., Taggart, P., Ochoa Espejo, P., & Ostiguy, P. (2017). *The Oxford Handbook of Populism*. Oxford: Oxford University Press.
- Kaltwasser, T. E. (2017). Populism: An overview of the Concept and State of the Art. i P. T. Cristóbal Rovira Kaltwasser (ed.), *The Oxford Handbook of Populism* (ss. s.1–24). Oxford: Oxford University Press.
- Kangas, A., & Virkki, J. (1999). *Kulttuuripolitiikan uudet vaatteet*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Karhunen, P. (2017). Som konstnärer bland sina gelikar - är invandrarna jämställda inom det finländska stödsystemet för konst? Stockholm: Kulturanalys Norden.
- Kater, M. H. (2019). *Culture in Nazi Germany*. Connecticut: Yale University Press
- Kestilä-Kekkonen, E., & Söderlund, P. (2014). Party, leader or candidate? dissecting the right-wing populist vote in Finland. *European Political Science Review*, 6(4), 641–662.

- Kulturanalys Norden. (2017). *Vem får vara med? Perspektiv på inkludering och integration i kulturlivet i de Nordiska länderna*. Stockholm: Kulturanalys Norden.
- Lindsköld, L. (2015). Contradicting Cultural Policy: A comparative study of the cultural policy of the Scandinavian radical right. *Nordisk kulturpolitisk tidskrift*, 18, 8–27 .
- Lindsköld, L. (2017). En flerfaldig mångfald: Reflektioner kring mångfaldsbegreppet i svensk kulturpolitik 1972-2016. i Kulturanalys Norden (red.), *Vem får vara med? Perspektiv på inkludering och integration i kulturlivet i de Nordiska länderna* (ss. 61–72). Stockholm: Kulturanalys Norden.
- Mudde, C. (2017). *The Populist Radical Right*. New York: Routledge.
- Mudde, C., & Kaltwasser, C. R. (2017). *Populism: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Mudde, C., & Kaltwasser, C. R. (2018). Studying Populism in Comparative Perspective: Reflections on the Contemporary and Future Research Agenda. *Comparative Political Studies*, 51(13), 1667–1693..
- Murphy, A. (2002). *The Role of Kultur in the Austrian Freedom Party's Political Strategy under Jörg Haider*. Oxford: St. Anthony's College.
- Müller, J.-W. (2016). *Vad är populism? : en essä*. Stockholm: Bokförlaget Daidalos.
- Niemi, M. K. (2012). Timo Soini perussuomalaisen identiteetin isäntänä . i V. Perna, & E. Railo, *JYTKY - Eduskuntavaalien 2011 mediajulkisuus* (ss. 324-350). Turku: Aurora.
- Niklasson, E., & Hølleland, H. (2018). The Scandinavian far-right and the new politicisation of heritage. *Journal of Social Archaeology*, 18(2), 121–148.
- Nilsson, S. (2003). *Kulturens nya vägar: Kultur, kulturpolitik och kulturutveckling i Sverige*. Malmö: Polyvalent.

- Nygård-Fagerudd, W. (2016). *Riktlinjer för en kulturpolitik på svenska i Finland: bakgrund och analys*. Helsingfors: Tankesmedjan Magma.
- Perussuomalaiset. (2003). *Perussuomalaisten eduskuntavaaliohjelma 2003*. Finland: Perussuomalaiset.
- Perussuomalaiset. (2007). *Perussuomalaiset rp. Eduskuntavaaliohjelma 2007 - Oikeudenmukaisuuden, hyvinvoinnin ja kansanvallan puolesta*. Finland: Perussuomalaiset.
- Perussuomalaiset. (2011). *Suomalaiselle sopivin: Perussuomalaiset r.p:n eduskuntavaaliohjelma 2011*. Finland: Perussuomalaiset.
- Perussuomalaiset. (2015). *Eduskuntavaalien pääteemat 2015*. Finland: Perussuomalaiset.
- Perussuomalaiset. (2015). *PS:n kielipoliittinen ohjelma 2015*. Finland: Perussuomalaiset.
- Perussuomalaiset. (2015). *PS:n koulutuspoliittinen ohjelma 2015*. Finland: Perussuomalaiset.
- Perussuomalaiset. (2015). *PS:n maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2015*. Finland: Perussuomalaiset.
- Perussuomalaiset. (2015). *PS:n maaseutuohjelma 2015*. Finland: Perussuomalaiset.
- Perussuomalaiset. (2015). *PS:n sosiaalipoliittinen ohjelma 2015*. Finland: Perussuomalaiset.
- Perussuomalaiset. (2015). *PS:n talouspoliittinen ohjelma 2015*. Finland: Perussuomalaiset.
- Perussuomalaiset. (2015). *PS:n turvallisuuspoliittinen ohjelma 2015*. Finland: Perussuomalaiset.
- Saukkonen, P. (2017). Kulturpolitik och kulturell mångfald i fyra nordiska länder. i KulturanalysNorden (red.), *Vem får vara med? Perspektiv på inkludering och*

integration i kulturlivet i de Noridks länderna (ss. 16–32). Stockholm: Kulturanalys Norden.

Suomen Saksan-instituutti. (2017). *Vuosikertomus 2017*. Berlin: Finnland-Institut in Deutschland.

Suomen Saksan-instituutti. (2018). *Vuosikertomus 2018*. Berlin: Finnland-Institut in Deutschland.

Svensson, H. (den 9 7 2015). Questioning the Populist radical right party family: Exclusion based on culture - more than rhetoric? Magisteravhandling, Göteborgs universitet, <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/39868?locale=sv>

Sverigedemokraterna. (2005). *Sverigedemokraternas Principprogram*. Sverige: Sverigedemokraterna.

Sverigedemokraterna. (2010). *99 förslag för ett bättre Sverige: Sverigedemokraternas kontrakt med väljarna 2010-2014*. Sverige: Sverigedemokraterna.

Sverigedemokraterna. (2014). *Vi väljer välfärd! Sverigedemokratiskt valmanifest - valet 2014*. Sverige: Sverigedemokraterna.

Sverigedemokraterna. (2018). *Sverigedemokraternas valmanifest 2018*. Sverige: Sverigedemokraterna.

Undervisningsministeriet. (2009). *Kulturpolitisk strategi 2020*. Helsingfors: Undervisningsministeriet publikationer.

Volkens, A., Krause, W., Lehmann, P., Matthiess, T., Merz, N., Regel, S., & Wessels, B. (2018). *The Manifesto Data Collection*. Manifesto Project (MRG / CMP / MARPOR). Berlin: Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung. Hämtat från https://manifestoproject.wzb.eu/down/data/2018b/codebooks/codebook_MPDataaset_MPDS2018b.pdf

Välimäki, M. (2012). Maahanmuutto - Poliitiikan arka aihe. i V. Pernaa, & E. Railo, *JYTKY - Eduskuntavaalien 2011 mediajulkisuus* (ss. 264–294). Turku: Aurora.

Ylä-Anttila, T. (2013). Ideologista kartanpiirtoa. *Tiede & edistys*, 38(1), 77-81.

Ylä-Anttila, T. (2014). Perussuomalaisten sisäiset poliittiset suuntaukset: Julkisen oikeuttamisen analyysi. *Politiikka*, 56(3), 191–209.

